

ВІСНИК

WІSSNІК

ЖЕСЕРАЛД

суспільно-політичний місячник

РІК XXXI Ч. 7-8 (339)
YEAR XXXI № 7-8 (339)

ЛІПЕНЬ-СЕРПЕНЬ 1977
JULY-AUGUST 1977

ЦІНА 0.80 ЦЕНТІВ
PRICE \$0.80

ВІСНИК

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКАЇНИ

ЗМІСТ

Х Конференція ВАКЛ — За розвал і деколонізацію СССР	1
Зі стільного комунікату Х Конференції ВАКЛ і ХХІІІ-ої АПАКЛ	2
Михайло Кушнір — Дослідження і навчання	3
Президент Картер відповідає Головній Управі ООЧСУ	4
Каролін Гікс — Важливість націоналізму	5
Іван Левадний — 1917-ий рік у Києві	7
Декларація в українській справі	11
Олена Теліга — Сучасникам (поезія)	12
В. Гут-Кульчицький — Комплекс політики оборони людських прав	13
„Абшит” Підгорного	16
Смерть Бориса Матушевського	16
Богдан Коринт — Про круз-ракети і САЛТ-II	18
Амальрик передбачає терористичні дії в СССР	19
Оксана Керч — Донбас — перлина України	20
В. Я. — Советські пляни досягнення світового панування	22
Софія Наумович — Про одну полеміку	25
Хроніка опору	27
Кремль і міжнародні договори	27
Депортация чеченців і інгушів	28
Посилки з-за кордону	29
В. Д. — В крайні бурів і балту	30
Панько Незабудько — Байка про советського лиса і капіталістичних курей (фейлетон)	31
З життя Відділів	
Хроніка	

СВОБОДА НАРОДАМ! — СВОБОДА ЛЮДИНІ!

ВІСНИК

Х КОНФЕРЕНЦІЯ ВАКЛ

ЗА РОЗВАЛ І ДЕКОЛОНАЗАЦІЮ СССР

Тому, що доля Європи, Африки, Америки й Азії залежить від успіху чи невдачі закріплення тоталітарної ідеології комунізму, що сильно залежить від політичної та мілітарної сили совєтсько-російської імперії;

і тому, що совєтсько-російський імперіялізм став загрозою для світового миру через його мілітарне зростання й гльобальну субверсію з метою опанувати світ;

і тому, що тоді, коли всі інші колоніяльні імперії зникли, совєтська Росія під плащиком СССР поневолює великі частини Європи та Азії в її міжконтинентальній тюрмі народів і стала найбільшою й найжорстокіше поневолюючою імперією в історії світу;

і тому, що, за обережним підрахунком, лише в совєтсько-російській імперії вимордувано 66 млн. людей від 1917 року донині, а недавно 30 млн. в Китаї та коло 1 млн. в Камбоджі;

і тому, що діялектичний матеріялізм у його прерізних формах, як історичний матеріялізм, „науковий” соціалізм, атеїзм тощо, заперечуючи божественне походження людини, її відроджене почуття гідності і людині притаманий сенс духових та культурних вартостей, — він (діямант) стає одним із найбільш хибних і брутальних інструментів комуністичної системи, нищачи історичні та культурні надбання (з метою позбавити народи їх метафізичних основ) і проводячи прямий геноцид (як згадується вище);

і тому, що змагання за національну незалежність та культурну самовизначність і людські права стали всесвітніми явищами в наш час, зокрема в совєтсько-російській імперії, її „сателітах” та інших опанованих комуністами районах світу;

і тому, що боротьба за національні, індивідуальні й людські права жорстоко поборюється совєтською Росією та її ідеологічними й політичними прибічниками по цілому світі такими методами, як переслідування, масові арешти, ув'язнення й навіть убивства численних свободолюбивих і релігійних патріотів, особливо в неросійських країнах імперії;

і тому, що національне визволення і незалежність націй, поневолених совєтсько-російським імперіялізмом і комуністичним тоталітаризмом, є головними передумовами для здійснення людських індивідуальних прав та соціально-економічної справедливості для тих народів —

беручи все це під увагу, Х Конференція ВАКЛ приймає постанову:

1. Проголосити, що тільки розчленування й деколонізація совєтсько-російської імперії і знищення всяких інших форм комуністичного тоталітаризму та агресії запевнять створення тривалої основи для миру й свободи в цілому світі.

2. Проголосити, що Азербайджан, Анголя, Білорусь, Болгарія, Вірменія, Камбоджа, Хорватія, Куба, Чехія, Естонія, Грузія, Східня Німеччина, Мадярщина, Ляос, Латвія, Литва, Польща, Північний Кавказ, Північна Корея, Румунія, Сербія, Словаччина, Туркестан, Україна, В'єтнам та інші поневолені народи мають ті самі права, що й вільні народи світу, на повну національну незалежність, на творення їхніх незалежних, суверених і демократичних національних держав, що уможливить здійснювати справжні людські й індивідуальні права, свободу і соціально-економічну справедливість на їхніх національних територіях.

3. Підтримати об'єднання у свободі всіх поділених націй.

4. Заохотити нації вільного світу офіційно висловити протест і інтервеніювати завжди, коли права нації та людини топтані в країнах, окупованих російським імперіялізмом і комуністичною диктатурою, так як це вже робиться щодо таких злодіянь всюди інде в світі.

5. Вимагати від ОН вжити негайних заходів, щоб їх власна „Декларація про надання незалежності колоніяльним країнам і народам” і „Універсальна декларація про права людини“ також відносилася до колоніяльних народів під подібним комуністичним пануванням в інших частинах світу.

6. Протестувати проти масових арештів таких видатних українських патріотів і культурних діячів російським КГБ, як Ю. Шухевич, В. Мороз, В. Чорновіл, І. Калинець і його дружина Ірина Стасів, В. Стус, М. Осадчий, Є. Сверстюк, С. Караванський, З. Красівський, О. Різників, М. Руденко, О. Тихий та численні інші.

7. Обстоювати становище, що відновлення вільної й самостійної Української Держави — це ключ до встановлення рівноваги сил у Східній та Центральній Європі, яка гарантуватиме національну незалежність іншими поневоленим совєтською Росією народам у тій частині світу.

8. Засудити Гельсінську угоду як знаряддя совєтсько-російської пропаганди й дальшої політичної експансії та агресії.

ЗА НЕГАЙНУ ДОПОМОГУ ВИЗВОЛЬНИМ РУХАМ

З спільного Комунікату 10--ої Конференції ВАКЛ і 23-ої АПАКЛ

Від Редакції: Одним з найважливіших документів 10-ої Конференції ВАКЛ та 23-ої Конференції АПАКЛ, як і завжди, був спільний комунікат. Також у спільному Комунікаті наші основні ідеї знайшли своє відззеркалення завдяки зусиллям Ярослава Стецька і Слави Стецько. Нижче подаємо окремі витяги з обширного спільнотого кінцевого комунікату.

Від 18 до 22 квітня 1977 р. в Тайпей, в Республіці Китай, відбулися спільно X конференція ВАКЛ та ХХIII-та АПАКЛ при участі 350 делегатів і спостерігачів з 76 націй і 15 міжнародних організацій.

Впродовж п'ятьох днів широких дебат учасники конференції дійшли до згоди в наступних поглядах:

Перше — боротьба між силами свободи й комуністичними силами має історичне значення для вирішення долі людства. Змаг за людські права й національну державність невіддільний від протикомуністичної боротьби, і тільки внаслідок тотальної перемоги над комунізмом можна буде покінчити зі станом у світі — „напівлінний, а напіневільний” та забезпечити за людством свободу й гідність нації.

Друге — ідеологія, політична система та спосіб життя під комунізмом цілком протилежні до прагнень людини й національної незалежності, і не вільно допускати до того, щоб вони поширювалися чи закріплювалися. Тільки шляхом відродження найкращих культурних традицій і через усунення комуністичної тиранії може людина жити й рости у сприятливих умовах.

Третє — багацько заворушень у світі є наслідком комуністичного вживання обманливих фраз про „мирне співіснування”, про „майбутнє третього світу” і т. п. брехень і зловмисного маневрування т. зв. народного фронту, щоб досягти своїх цілей через „парламентарні змагання” й „коаліційний уряд”. Тільки відкинувши всякі такі, позбавлені ґрунту, сподівання та протиставляючися спокусам й інфільтрації можемо гарантувати національну незалежність і безпеку, будуючи квітучий, вільний і мирний світ.

Після уважної аналізи нинішньої світової ситуації, учасники конференцій ще міцніше, як досі, переконані, що, хоч комуністи нестримно агресивні й крикливи внаслідок заохоти, що їм була дана політикою детанту, цілковито розкривання тактики червоних значно причинилося до піднесення свободолюбивих людей та спрямувало антикомунізм у нове русло, що характеризується такими проявами:

Створена комуністами криза в Азії, червона експансія в Латинській Америці й Москвою інспіроване втручання Куби в Африці прищепили вільним народам цих країн заохоту до зміцнення єдності, національну пружність та боротьбу за збереження.

Советсько-російська маніпуляція (зручне використання) Європейської Конференції Безпеки для того, щоб Захід визнав те, що було здобутком агресії та доконаних факторів, а також послаблення НАТО — заохотили країни Європи до зміцнення їхньої стратегічної позиції задля безпеки тієї частини світу.

Піднесення й рух інтелектуалістів у Советському Союзі, зусилля поневолених націй у ССРС і сателітних країнах звільнитися з-під контролі Москви й зусильна боротьба за владу на китайському материкові після смерті Мао викликали у вільному світі сподівання, що комуністичне невільниче панування невідхильно впаде.

Таким чином поєднання сил свободи по обох боках залишено заслони зазнало приспішення...

ВАКЛ повинен підтримати заяву президента Картера на захист людських прав, як заохочту для народів під комуністичним пануванням.

Потрібно постійної чуйності проти комуністичних та інших намагань розірвати єдність вільного світу через злісне викривлювання питання людських прав.

Світ повинен усвідомити, що комуністи використовують ОН як базу для агітації проти вільного світу. Засуджуючи Кастро, підтримуваного Москвою, ми рішуче вимагаємо виведення військ Куби з Анголі й Заїру. Приявність кубинських і російських військ в Африці за-

Михайло Кушнір

ДОСЛІДЖУВАННЯ І НАВЧАННЯ

Засяг проблеми

Проблема взаємних стосунків між дослідженням і навчанням належить до важких і багатогранних. Її докладна аналіза вимагала б відрізнення і заналізування кількох великих груп проблем. Передусім нас може цікавити психічний процес, який виникає тоді, коли досліджуємо, і тоді, коли навчаємо. Виявлення спільніх і відмінних прикмет обох цих процесів дозволило б вирішити, чи існують якісь чіткі відмежовані постави: досліджуvalна та навчальна і який їх зв'язок з іншими поставами людини, з її характером, життєвим стилем, намірами щодо майбутнього, стосунком до дійсності й до людей. На цьому шляху ми наблизилися б до розв'язки цікавих типологічних проблем, а саме: чи і в якому сенсі можна говорити про дослідника і про вчителя, як постійні типи особовості.

Інша група проблем виринає тоді, коли ми, менше зацікавлені психологічною аналізою, будемо намагатися окреслити дослідження і

гострює ще більше, а не злагіднює африканську проблему.

Треба вимагати, щоб масові засоби інформації вільного світу були дуже чуйні щодо комуністичної пропаганди „народного фронту” та щоб берегли людські права, єдність вільного світу, безпеку й свободу.

Негайну й істотну допомогу треба дати геройчним національно-визвольним рухам, які борються за державну незалежність народів, поневолених у ССРС і сателітних країнах, таким, як Україна, Литва, Грузія, Білорусь, Туркестан, Азербайджан, Вірменія, Болгарія, Мадярщина, Чехія, Словаччина, Польща, Естонія, Латвія, Румунія, Північний Кавказ, Хорватія, а теж Куба, В'єтнам, Камбоджа і Ляос; далі треба підтримати зусилля до об'єднання в свободі Німеччини, Кореї й ін.

Конференції ВАКЛ і АПАКЛ святково проголошують, що обидві Ліги беззастережно вірять в остаточну перемогу протикомуністичних сил, яка принесе гідність і свободу людині та національно-державну незалежність народам.

навчання зі становища феноменології, коли, незалежно від конкретних підметів, будемо досліджувати істоту й структуру обох цих явищ чи функцій. З цього становища їх взаємний стосунок буде представлятися як стосунок науки до освіти.

Третя велика група проблем виринає тоді, коли станемо на суспільно-культурному становищі. Тоді зацікавлять нас такі проблеми, як джерела, що скріплюють дослідну течію і навчальну течію, підстави суспільної реконструкції дослідників і вчителів, значення, що їх різні епохи пов'язували з наукою і освітою. Тоді виявиться багата різнорідність поняття „дослідження” і рівно скомплікована різнорідність „навчання”. Змінливі суспільно-культурні функції цих процесів, їх еволюція від практики до теорії, від життєвого конкретизму до книжкової абстрактності, заслуговували б тут на особливо докладну аналізу. В зв'язку з цією справою виринає проблема інтелігенції, як суспільної верстви, яка робить своєю життєвою місією розвиток дослідження і навчання інших. Ревізія цього погляду, порівняння його з вартостями інших верств кинули б багато світла на культурно-суспільні джерела науки й освіти.

Врешті остатньою, четвертою групою проблем є справа метод і шляхів доцільного впливу на людей в ділянці інтелектуальної культури. Сюди належать проблеми організації освіти на різних рівнях, проблема відділення чи зісполення дослідних і навчальних завдань у рамках однієї інституції, отже проблема дослідних інститутів і високих шкіл, проблеми метод шкільного навчання і метод освітньої позашкільної праці. Чим є в суті речі навчання, які умови його успішності, завдяки чому воно може проникати вглиб особовості, як повинно бути організоване — оце найістотніші проблеми з тієї виховно-організаційної точки зору.

ПРОГРАМА АНАЛІЗИ

Наведені тут групи проблем треба розглядати в певній черговості. Не було б властиво починати від організаційно-методичних справ. У-

**ПРЕЗИДЕНТ КАРТЕР ВІДПОВІДАЄ ГОЛОВНІЙ
УПРАВІ ООЧСУ**

У зв'язку з посиленням переслідувань українських патріотів в Україні окупантів советсько-московським режимом, Головна Управа ООЧСУ передала 10 травня 1977 р. меморандум до Президента Картера, вказуючи на грубі порушення Москвою національних і людських прав українського народу та прохочи Президента стати на захист українських політичних в'язнів в Україні.

У відповідь з Білого Дому наспів до Головної Управи ООЧСУ лист такого змісту:

Біллій Дім
Вашингтон, Д. К.
Травень 18, 1977

Вп. Ігнат М. Білинський
Голова Організації Оборони
Чотирьох Свобід України
Нью Йорк, Н. Й.

Дорогий Пане Білинський:

Президент Картер прохав мене подякувати Вам за пересланого Вами недавно листа.

Справа людських прав є однією з тих, якій Президент надає найвищий пріоритет, і Президент відчайний, що так багато тромадян пишуть йому із запевненням, що вони поділяють його зобов'язання.

Президент Картер глибоко цінує Вашу підтримку і рішений забезпечити, щоб надія і гідність залишилися живучими для всіх.

Щиро сердечно.
Валеріо Л. Джіяніні
Персональний Асистент

никання основних аналіз під претекстом, що життя вимагає швидких і конкретних рішень, а теоретична спекуляція важка й довга, не оправдане, бо в кожному організаційному й методичному проекті, в кожній конкретній правній розв'язці містяться погляди на істоту науки й освіти та певні проекції досліджування і навчання. Ці погляди і ці проекції звичайно дуже небезпечні, бо не були достатньо ясно передумані та виразно усвідомлені як підставові засади.

З уваги на це треба почати від розгляду, що стосується істоти досліджування і навчання, науки й освіти. Коли, однак, намагаємося видобути з великої літератури на цю тему найкраще узасаднені осуди і сконструювати ви-

разну і послідовну систему поглядів, переконано-мося, що такий намір годі здійснити. Погляди надто різномірні й суперечні. Але намагання знайти якийсь лад у цій різномірності не є безнадійним. Можемо його додіяти, коли усвідомимо, що явище досліджування і навчання може бути розглядане з речевого становища, як чинності, що характеризуються об'єктивними, речевими витворами і що може бути розглядане з гуманістичного становища, як чинності, що формують людину. Перша з тих точок зору переважала в епосі позитивізму, друга осягає сьогодні своє зформулювання. І на цих історичних підставах, беручи до уваги погляди вчорашиної й сьогоднішньої епох, можна обидва ці становища докладніше заналізувати. Очевидно, в кожній із цих двох епох, подібно, як у кожній ранішній, доходили й досягали до голосу обидві точки зору, часто сплутані і невідрізнені. Отже, завданням нашої аналізи буде передусім докладне відмічення обох становищ і схарактеризування їх у такій ідейній чистоті, якої в житті не осягають. Але тільки таким способом можна мати яснішу орієнтацію в заплутаних і складних процесах дійсності. Бо, окреслюючи в певному відокремленні кожне з цих двох становищ, будемо орієнтуватися в напрямі розв'язок, до яких веде, і в роді односторонності, якою загрожує. Така конфронтація буде водночас усвідомленням оман і помилок учорашиної епохи та поглибленим намаганьм сьогоднішньої епохи.

Наука й учений: речеве охоплення

З точки зору речевого охоплення науки — а її займають радо не тільки ляїки, але й учені — наука засновується на здобуванні знання, яке є правдою про буття. Знання — велике і вірне дзеркало дійсності і завдяки цьому виростає понад приватне пересвідчення одиниць і груп, проламує пута часу й простору. Бо правда вічна й загальна. Бо щораз більше тієї правди бачимо. Бо хоч історія науки пригадує, що протягом сторіч належало до знання, не один раз спадало на рівень пересуду і не один раз те, що вважали за шалені привиди, входило до царство знання, — скарбниця знання стає щораз багатшою.

Це об'єктивне, загальне, тривале знання є ідеальною метою досліджень, іх амбітною ціл-

лю. Бо право вступу до царства знання здобувають тільки ті висліди наукових досліджень, які, згідно з науковою опінією, мають певність і майже непохитну тривалість. Тому досліди треба вести так, щоб вони дозволялися осягнути такі певні висліди. На цьому засновується уся вартість дослідів. Їх функція — збагачування знання, побільшування його дробку.

Згідно з таким розумінням науки окреслюється ідеал дослідника. Його головною турботою повинно бути здобуття вислідів, що могли б зайняти тривале місце в царстві знання. Щоб це осягти, дослідник повинен пірвати зі світом і навіть у певному значенні з самим собою. Бо він повинен покинути все, що йому заслоняє безпосереднє й об'єктивне спостерігання дійсності. Він повинен двигнутися понад свій край і свою епоху, забути про себе, як індивідуальність, очиститися з усього, що конкретне й випадкове, стати ідеально „об'єктивною людиною”. Так очищений може стати віч-на-віч із дійсністю, слухати її голос і вірно його реєструвати. В суті речі дослідник є тільки знарядом, вартість якого оцінюється в залежності від вислідів діяння. І. В. Н. Салівен, характеризуючи тип дослідника, покликається на висказ Ніцше: „об'єктивна людина” й переконує, що цей висказ дуже добре надається до окреслення вченого, що є і повинен бути виключно „знарядом”, виключно „дзеркалом”. Цю точку зору ілюструє Салівен прикладом Кевендиша і Гакслі. Гакслі дуже палко цікавився проблемами політики, релігії, суспільного життя, брав активну участь у боротьбі й полеміці. Кевендиш стояв останньою від цих справ. Гакслі був добрым чоловіком, дбайливим батьком, вірним приятелем. Кевендиш не мав жінки, не мав приятелів, не мав ворогів. Кевендиш не турбувався тим, чи його погляди закріпляться в опінії загалу. Гакслі пристрасно поборював теорії, які вважав за помилкові і які здобували собі популярність. Гакслі переживав навпереміну стани надії й сумнівів. Кевендиш зберігав завжди спокій. З уваги на це Салівен думав, що Кевендиш краще здійснив ідеал дослідника.

Окреслений таким способом ідеал унагляднююс вартість об'єктивної функції збагачування знання, але не турбується підметним значен-

ням тієї праці. Вплив, який на ученого мають його наукові зайняття, його особистий стосунок до них, формування в нім самім постави супроти науки і правди — все це другорядні речі. В таких умовах може легко дійти до дегенерації ідеалу. Виховання себе на „об'єктивну людину”, зроблення з себе виключно пізнавчий інструмент може означати не тільки визволення від сторонності й засліплення, але може стати теж резигнацією з поглиблення свого особистого стосунку до наукової праці.

(Далі буде)

**В глибокому смутку повідомляємо
членство і симпатиків ООЧСУ, членів установ
Українського Визвольного Фронту та
Українське Громадянство
про трагічну смерть
заступника голови 2-го Відділу ООЧСУ**

бл. п.

МИХАЙЛА КОЦКА

нар. 27-го липня 1919 року
в Кам'янці б. Ужгороду, Карпатська Україна,
який загинув у невияснених обставинах
в Елленвіллі, Н. Й.

Похорон відбувся 15-го червня 1977 року
з церкви св. Юра на цвинтар св. Андрія в
Бауд Брукі, Н. Дж.
Родині Покійного складаємо вислови
глибокого співчуття.

**УПРАВА 2-ГО ВІДДІЛУ ООЧСУ
та
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО
ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ**

Каролін Гікс
Великобританія

ВАЖЛИВІСТЬ НАЦІОНАЛІЗМУ

(З Конференції АБН у Манчестері)

Щоб з'ясувати собі погляд на націоналізм, ми повинні зближитися до значення цього в очах деяких людей ненависного слова. Словники говорять нам, що націоналізм означає „патріотичне почуття і політику національної незалежності”. Ті з із нас, хто бере під увагу лакції історії і хоче добра в сучасному і майбутньому для своєї батьківщини, не

бачить обґрунтованості в теперішній тенденції, яка очорнює патріотизм та незалежність. За-перечувати моральні, ментальні і фізичні вияви націоналізму, я вірю, є головним кроком вперед до знищення свободи та ініціативи, які довгий час були хребтом цієї країни.

А проте, я вважаю, що такий стан речей не є випадковий. Це — довга і підтримувана ззовні кампанія протягом минулих років ведена серед нашого народу і народів інших країн, комплекс провини такої сили, який ми мусимо поборювати словом і ділом, як поборювали його так відважно наші попередні покоління. Якщо ми цей комплекс не поборемо в найближчому майбутньому, воротя вже не буде.

Багато з тих, до кого я маю честь звертатись сьогодні, — не лише живі докази страшної тиранії, яка загрожує вам і вашим родинам, але й витривалости, яка має врятувати людство. Вашою мужністю і вірою ви творите нове життя і ведете битву за тих, що йдуть за вами, хто живе в атмосфері зла і насильства і чиї очі з надією звернені на Захід.

Із соромом я спостерігаю не лише брак рішучості у британського уряду в його відношенні до демонічних режимів поза зализою заслоною, але й відсутність ентузіазму, з яким цей уряд мав би ставитися до злочинців, що представляють ці режими. Безперечно, комуністичні країни не досягли б своєї матеріальної і економічної могутності, якби не підтримка Заходу.

На цьому етапі ми мусимо негайно перевірити ідеології, які дозволяють тим країнам досягти успіхів у своїй політиці. Вони переконані в домінуванні ліберальних і інтернаціональних ідей на Заході, внаслідок чого ми втрачаємо нашу ідентичність. Вони культівують ці ідеї серед нашої інтелігенції потужною машинерією партійної політики і ведуть їх на „єдиний шлях” до Нового Світу...

Навіть сьогодні ми бачимо, як петля стягається. Нас душить законодавство і бюрократія цілковито чужі характерові британського народу. Так само, як терпимо від бомбових замахів, ми терпимо від фальшивих доктрин і економічної політики. Якщо ми не розпізнаємо цих факторів, ми не лише обманюємо самі себе, ми загрожуємо залишкам свободи для наступних поколінь.

Я звертаюся передусім до молодого сектору нашої Конференції, але я вірю, що найкращих успіхів можна досягнути спільною працею старшої і молодшої генерацій. Таким шляхом, спираючись на досвід, енергію і живу дію, ми маємо головний фактор у праці, який посвячуємося.

Вертаюсь до основної теми: не біймося націоналізму. На мій погляд, це — здоровий, природній і суттєвий компонент мислячої людини. На початку цього року я мала честь бути присутньою на Конференції Світової Антикомуністичної Ліги в Південній Кореї і вийшла з тією Конференцією переконана в рішучості Молодечої делегації боротися проти розкладаючих впливів тоталітаризму в їхніх країнах і поза зализою заслоною. Я була захоплена, слухаючи виступи молодих делегатів. Я чула та кож промови молодих делегатів тут, на Конференції АБН в Манчестері, і їхні перестороги проти небезпеки негативних впливів у ділянці освіти. Я вважаю, що ми мусимо подати молоді всебічну допомогу в її боротьбі проти марксистської ідеології.

Нарешті, я вважаю, що ми не сміємо пасивно стояти супроти зла, яке нас оточує. Якщо ми хочемо гордитися нашим минулім, ми мусимо озброїтися націоналізмом. Ми не сміємо соромитися нашої історії, наших традицій, нашої релігії, нашої мови, нашої Монархії — напаки, ми мусимо їх любити. Якщо ми зреємося нашої віри і наших аспірацій, ми зреємося також наміру відвернути зло, отже становимо перед загрозою, що світло правди і свободи погасне.

В. С.

Переказ з англійського
За „АБН-Кореспонденц”.

ВИПРАВЛЕННЯ

У квітневому числі „Вісника” (336) під статтею „Четвертий рік Хмельниччини” випало з технічних причин прізвище автора. Вш. пана Ів. Левадного просимо вибачити за цей прикрай недогляд.

Редакція.

• ПОДОВБАЄТЬСЯ ВАМ НАШ ЖУРНАЛ?
• ПЕРЕДПЛАТИТЬ ЙОГО ВАШИМ
• БЛИЗЬКИМ

Іван Левадній

ШІСТДЕСЯТЬ РОКІВ ТОМУ

1917-ий РІК У КИЄВІ

(Закінчення)

28 червня Центральна Рада створила Генеральний Секретаріят, до складу якого ввійшли: голова і генеральний секретар внутрішніх справ Володимир Винниченко, генеральний писар Павло Христюк, секретар фінансів Христофор Барановський, міжнаціональних справ Сергій Єфремов, військових справ Симон Петлюра, земельних справ Борис Мартос, судових справ Валентин Садовський, освіти Іван Стешенко, харчових справ Микола Стасюк. Основну увагу Генеральний Секретаріят приділив суспільно-громадським питанням і боротьбі з анархією на Україні.

Увагу киян привернув розпочатий 1-го липня на фронті російський наступ на Львів, але він зазнав невдачі.

9 липня Винниченко оголосив декларацію Генерального Секретаріату, в якій визначав його роль як виконавчого органу влади.

11 липня кияни з недовір'ям зустрічали петроградських гостей, представників Тимчасового Уряду Керенського, Церетеллі і Терещенка, що приїхали на переговори з Центральною Радою та її Генеральним Секретаріатом. Під тиском обставин гості висловили на словах готовість признати Україні повну автономію і затвердили два українські полки: Богданівський та Полуботківський. Кияни читали в газетах декларацію Тимчасового Уряду з 13 липня про російсько-українське порозуміння, а 16 липня — Другий Універсал Центральної Ради в тій самій справі. Незадоволення громадянства з умов цього порозуміння вилилось у повстання Полуботківського полку, який 17 липня зробив спробу державного перевороту в Києві, але був спинений і відправлений на фронт.

20 липня газета „Киевская Мысль” видрукувала заяву Винниченка, що, в разі переходу влади в Росії до більшевиків, Центральна Рада припинить поставу хліба до Росії і, можливо, здійснить відокремлення України. Тим часом зайдли зміни в Петрограді. 20 липня голова Тимчасового Уряду князь Львов уступив і його місце зайдяв Керенський.

Рівночасно подали газети вістку про новий наступ на Львів, розпочатий 19 липня. Російські війська дійшли до лінії Кропивник — ріка Лімниця, завдаючи великих втрат Січовим Стрільцям, але 1-го серпня почалась протиофензива німців та австрійців. 10 серпня вони зайняли Чернівці і відкинули росіян далеко далі на схід, ніж вони були перед початком наступу. Російський наступ на Вільно був також безуспішний.

У Києві для допомоги українцям, вивезеним з Галичини і Буковини, був створений Галицько-Буковинський Комітет, що став ініціатором формування Галицько-Буковинського куреня.

Газети закликали передплачувати „Позику Свободи”, що її видав Тимчасовий Уряд. Цю позику передплатив навіть повалений цар, що викликало багато різних завваж.

З ініціативи української фракції Київської Ради робітничих депутатів відбувся в днях 24-26 липня Всеукраїнський Робітничий з'їзд з участю 300 делегатів. У президії були Володимир Винниченко, Микола Порш, Дмитро Антонович, від Генерального Секретаріату у працях з'їзу брали участь також Іван Стешенко, Борис Мартос, Валентин Садовський. На з'їзді переважали впливи Української Соціал-Демократичної Робітничої партії. З'їзд вимагав укладення миру з Німеччиною і передачі землі селянам, закликав робітників підтримувати Центральну Раду та її Генеральний Секретаріат, обрав Всеукраїнську Раду робітничих депутатів як частину Центральної Ради, яка після цього поповнення свого складу обрала 27 липня новий склад Генерального Секретаріату з деякими змінами: секретарем шляхів став Всеvolod Голубович, пошти і телеграфу Олександер Зарубін, державного контролю М. Рафес, товаришем секретаря міжнаціональних справ став від жидів Ізраїль Зільберфарб і від поляків Мечислав Міцкевич.

Тимчасова інструкція для Генерального Секретаріату з 17 серпня, що її привезли з Петрограду висланці Центральної Ради Винниченко,

3-ro Bepechta Jevelo Smihneca Ckrjaj Thehepa-
horo Cekperatatty. Cekperatam filzhachis crabs
Qirerekachjepl Dlyzjiprin, Semetjiprin cuijab Minxan-
jo Cahrheko-Birnepkinn, rojorhynn kohthporepon
Qirerekachjepl Babyygi, rojorhynn kohthporepon
Ojirerekachjepl Tloroupkinn, rehepa-
Tmuzacorony Vpajj Thempo Cteghunupkinn upn
Derechachjepl Tlortoupkinn, rojorhynn incadeam
Tmuzacorony Vpajj Thempo Cteghunupkinn, 14 Be-
pechta hachmio saarbeppukkehna Tmuzacorony Vpaj-
jom Hippo Dekhochttypnobara horo ckrjaj Thehepa-
horo Cekperatatty.

Слайд 1
Борисов А.А. Контактные технологии в производстве керамических изделий

до життя Раду Національностей, яка стежила б за виконанням ухвал з'їзду. Осідком її був Київ.

Не зважаючи на велику економічну кризу, спричинену довгою війною, нестачу харчів і зростання цін на продукти першої потреби, культурне життя в Києві розвивалось. 18 жовтня відкрився в місті Український Народний Університет.

Газети принесли сумну вістку, що в Харкові 20 жовтня помер видатний український митець Сергій Васильківський, знавець козацької минувшини, що оформлював будинок Полтавського земства і спільно з Миколою Самокищем видав альбоми „З української старовини” і „Мотиви українського орнаменту”.

2 листопада зібралася в Києві Третій Всеукраїнський Військовий з'їзд з участю 3000 делегатів. Одночасно створилася Перша Всеукраїнська Православна Церковна Рада, головою якої став військовий священик о. Олександер Мариців. Рада розпочала заходи в справі усамостійнення Церкви.

Тимчасом становище в Києві ставало все більш напруженим. Большевицькі і всілякі ліві елементи, відчуваючи близький революційний вибух, активізувалися. Восину організацію Київського Комітету Російської соціял-демократичної робітничої партії (большевиків) очолював член виконавчого комітету Ради робітничих і солдатських депутатів Леонід Пятаков і його брат Георгій, сини власника цукроварні на Україні, та Олександер Горвіц. Вони заходились творити червону гвардію — збройні загони з большевізованих робітників, яка на початку листопада налічувала 3000 людей. Пропаганду серед солдатів Київської залоги провадила військова організація большевиків на чолі з Леонідом Пятаковим.

Центром протибольшевицьких сил у місті був штаб Київської Військової Округи, що спиралася на військове училище, школу прaporщиків, козаків і війська, викликані з Південно-Західного фронту. Загальна кількість добре озброєних військ Тимчасового Уряду складала в Києві 12,000 вояків.

На вістку про жовтневий переворот у Петрограді і повалення Тимчасового Уряду вірний Керенському штаб Київської Військової Округи

ги заходився зробити Україну базою для дій проти большевиків і рівночасно проти Центральної Ради. Розташованими в Києві військами командував К. Оберучев.

Але події пішли іншим шляхом. Поширене засідання Київської Ради робітничих і солдатських депутатів з участю робітників та вояків 9 листопада привітало петроградський переворот і створило Військово-Революційний комітет на чолі з Леонідом Пятаковим, у складі: Ян Гамарник, Ісаак Крейсберг, Іван Кулик, Георгій Пятаков для перебрання влади в Києві. Але наступного дня, 10 листопада ввечері Маріїнський палац, де містився комітет, оточив загін юнкерів та козаків, який розгромив приміщення комітету та заарештував цілий склад Ради робітничих і солдатських депутатів. Це викликало страйки та повстання серед збольшевізованих київських робітників і солдатів.

Ранком 11 листопада на нараді представників заводів і військових частин був створений новий Військово-революційний комітет, до складу якого ввійшли Андрей Іванов, Володимир Затонський, Олександер Горвіц, І. Кудрин, А. Карпенко, М. Богданов, Ф. Нусбаум, які продовжували працю для підготови заколоту в місті.

Стрілянина, що почалася о 5-й годині по полудні на Печерську, сповістила про початок повстання. Центром заворушення був Арсенал. Він відбивав усі атаки частин залоги. Повсталі солдати 3-го авіаційного парку, зазнавши невдачі в своїх спробах здобути Миколаївське військове училище, заволоділи артилерійським складом на Печерську і гавптахтою залоги, звідки звільнили 350 ув'язнених збольшевізованих солдатів. На Подолі, Шулявці та інших робітничих околицях діяли проти юнкерів червоногвардійські загони. Бої тривали. Вийти на вулицю мешканцям було небезпечно.

12 листопада почався страйк 20 тисяч робітників більшості промислових підприємств, заїзниці, водогону, друкарень. Зупинились трамваї. Працювали тільки пекарні, постачаючи хліб киянам. Коло 4-ї години дня большевицькі загони червоної гвардії захопили Миколаївське військове училище та Бутишевську школу прaporщиків і 13 листопада почали наступ

на штаб округи, командування якого вночі проти 14 листопада втекло з Києва.

В таких умовах Третій Військовий З'їзд перервав свої наради і створив Перший український полк охорони революції, до якого долучився курінь Січових Стрільців на чолі з Євгеном Коновалцем. Ці збріні сили взяли участь у боях по стороні Центральної Ради. Були стягнені до Києва також вірні Центральній Раді українізовані військові частини, які зайняли урядові установи, двірець, пошту, телеграф і захопили всю владу в місті та передали її Центральній Раді.

Зібравшись знову Третій Військовий З'їзд ухвалив: „вимагати від свого найвищого революційного органу — Центральної Ради негайного проголошення Української Демократичної Республіки в етнографічних межах України”, скріплення української державності, цілковитої українізації армії та флоту, негайного укладення миру з Німеччиною.

Центральна Рада, до якої перейшла вся влада в Києві і на Україні, видала 13 листопада закон про включення до складу України всіх українських етнографічних земель.

16 листопада кияни читали відозву Генерального Секретаріату про перебрання ним повноти влади на Україні, а 20 листопада Центральна Рада проголосила Третій Універсал: „Не відокремлюючись від Російської Республіки і зберігаючи її єдність, станемо твердо на нашій землі, щоб нашими силами допомогти цілій Росії, щоб Російська Республіка стала федерацією рівних і вільних народів”. Сповіщаючи, що до скликання всеросійських Установчих Зборів владу на Україні виконуватиме Центральна Рада та її Генеральний Секретаріат, універсал визначав територіальні кордони України, в які входили дев'ять губерній, заселені в більшості українцями, обіцяв безвикупне вивласнення землі великої посіlosti, запроваджував восьмигодинний день праці і контролю над продукцією України, запевняв, що Центральна Рада старатиметься про скорше укладення миру з державами німецької коаліції і впливатиме щодо цього на новий уряд Росії, призначав вибори до українських Установчих Зборів на 9 січня 1918 року і скликання їх на 22 січня. Після проголошення універсалу вий-

шли з Генерального Секретаріату Михайло Туський, Олександр Зарубін і Олександр Лотоцький.

Дбаючи про запровадження ладу і недопущення насильств, Генеральний Секретаріят видав 27 листопада обіжник у тому напрямі: „Ніяких самочинних захоплень земель та інвентаря не повинно бути”.

У грудні відійшов на демісію Петлюра. Сталася зміна і на посаді секретаря продовольчих справ, яку обняв Микола Ковалевський.

4-го грудня відбулось урочисте відкриття Української Академії Мистецтв.

З газетних повідомлень було видко, що Антанта зустріла українські змагання за самостійність дуже неприхильно. У довших повідомленнях з Парижу обвинувачувалось українців, зокрема Михайла Грушевського, в симпатіях до німців і самий український рух до незалежності трактувалось як німецьку інтригу.

Становище в Києві, як і по всій Україні, становило все серйознішим. Війська російської армії Західного фронту масово, безладними, самочинними ватагами почали вертатись додому, грабуючи на свою шляху мирне населення. Центральна Рада намагалася протидіяти цим насильствам, роззброювала ті загони і відправляла на північ. Це озлоблювало місцеві більшевицькі елементи. Випущений після приборкання листопадового повстання Леонід Пятаков був обраний у грудні членом Головного Комітету соціал-демократії України та Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету і готовував нове повстання в Києві.

13 грудня найбільшу ворохобну частину членів Виконавчого Комітету Київської Ради робітничих і солдатських депутатів заарештовано. Це викликало ще більшу лють серед занархізованого робітництва. 14 грудня в Арсеналі відбувся мітинг з участю 36000 робітників, які засуджували насильство над революційними військами і вимагали негайного скликання Всеукраїнського з'їзду Рад.

16 грудня Рада Народніх Комісарів Советської Росії проголосила визнання Української Народної Республіки та її право відокремитись від Росії або вступити з нею в договірні стосунки.

Але вже наступного дня, 17 грудня ця сама

Рада Народних Комісарів видала маніфест до українського народу, сповіщаючи про визнання УНР і рівночасно вимагаючи припинити дезорганізацію спільногого фронту, не пускати на Дон і Урал контрреволюційних військ, сприяти революційним військам у боротьбі з отаманом Каледіним, що очолив усі противреволюційні сили на півдні, припинити роззброєння фронтових полків та червоної гвардії на Україні і повернути їм зброю.

17 грудня в Києві відкрився Перший Всеукраїнський З'їзд Рад робітничих, селянських і солдатських депутатів. Але хоч його скликали переважно збольшевізовані організації, з'їзд заявився по стороні Центральної Ради, висловив їй своє довір'я і схвалив її політику супроти Росії. Головував на з'їзді соціяліст-революціонер Олександер Степаненко. На 2500 учасників большевики мали лише 60 голосів і, побачивши свою меншість, поспішили зі своїми однодумцями перенести наради з'їзу до Харкова.

Рівночасно в Києві стало відомо, що 21 грудня Всеросійський Центральний Виконавчий Комітет, Всеросійський Селянський з'їзд і советські та професійні організації Петрограду видали відозву до українського народу, вказуючи, що дії Центральної Ради спрямовані проти них і закликали до боротьби проти цього. Цим фактично Росія проголосувала стан війни з Україною.

Дбаючи за мир, якого прагнули як український, так і інші народи, про що задекларовано в Третьому Універсалі, щоб не допустити укладення миру урядом самої Советської Росії поза участю України і без пошанування її національних інтересів, Центральна Рада вислава 24 грудня ноту до всіх воюючих держав, закликаючи до миру без анексій і контрибуцій.

Наприкінці грудня засідав у Києві з'їзд соціялістів самостійників. Тимчасом прийшли вістки, що перенесений з Києва до Харкова Всеукраїнський з'їзд Рад поповнився новими делегатами від різних большевицьких організацій і 24 грудня розпочав свої наради, а 25 грудня проголосив советську республіку на Україні. Того самого дня 30-тисячна армія Антонова-Овсієнка вступила на українські землі і наступного дня зайняла Харків. Під її охороною з'їзд міг безпечно вносити свої ухвали.

В таких обставинах Центральна Рада прийшла до висновку, що її треба пристішити свої заходи щодо укладення миру. Від цього кроку пробували стримати її держави Антанти, Франція і Англія, обіцяючи їй визнання і політичну підтримку. 29 грудня наспіла французькаnota до українського уряду з визнанням його дефакто. Але Центральний Раді здавалось, що мир став найпопулярнішим гаслом для стомленого війною українського народу і тому продовжила свої заходи в справі підписання миру, щоб мати вільні руки для оборони проти зовнішньої агресії і зайнятись приборканням анархії в середині країни та розпочати велику працю над відбудовою економіки країни.

З надіями на успішне завершення цих завдань вступили кияни у новий, 1918 рік — рік української державності.

***** ДЕКЛЯРАЦІЯ В УКРАЇНСЬКІЙ СПРАВІ

У травневому числі польського журналу „Культура” надруковано „Декларацію в українській справі”, в якій російські, польські, мадярські та чеські дисиденти високо оцінюють визвольні змагання українського народу і вимагають державного самовизначення для України. Декларацію підписали: російські дисиденти Андрій Амальрик, Володимир Буковський, Наталія Горбаневська, Володимир Максимов (редактор російського квартального „Континент”) і Віктор Некрасов; польські діячі: Збігнєв Бірський, Юзеф Чапський, Єжи Гедройц (редактор „Культури”), Густав Герлінг-Грудінський, Юзеф Лободовський і Домінік Моравський; мадярські діячі: Тибор Мерей (редактор мадярського журналу „Іродальмі Юсаг”) та чеські діячі: Александр Смоляр і Павло Тигрид (редактор квартального „Сведецтві”). Нижче друкуємо текст Декларації в українському перекладі:

В Декларації, яку проголошуємо, вважаючи її далішим і важливим кроком вперед у співдії емігрантів із Сходу, другорядним, а то й затемнюючим істоту справи було б аналізування подібностей і різниць між російським імперіалізмом минулого сторіччя і сучасним советським імперіалізмом. Суттю справи є імперіалізм, незалежно від того, в якій формі виступає, якою послуговується мотивацією чи маскою, в яких історичних обставинах діє. Не можна при цьому не згадати про кривди, що їх зазнала Україна від багатовікового польського імперіалізму.

He jleterras siu mehe karjaen bojor,
O, kpiao miu, noix nehx upirbita
Ta tan, je tpega — n trebeta h eyropa.
Bripanan h conuen Bol miu mactin,
Kyanan Jayay y xogomih jinhi,
Haihan cepne — h xyporinh chukhin,
A mokke h upoxy h e mox ekchibet:
The jay chih, Tiao bee3 alpin hikchet,
To emid hib gphinhin, saree worn emdooc —
Min gibh gphinhin, naacra s roctphn gojim,
Ajuma i tijo, naacra s roctphn gojim,
Aje jui mehe — y eritih eohti:
Coxayt erin giub; Sioon patutorin hoper;
He hizyean Jayay y rophina tija,
Morl poen chonihin i eyropohn,
“He tpega chih, xan gyje tijan” tijo.

GYACHIKAM

— *Def.*

noectarab y kouhyragopax nicaia cmeptu Czatina.
portbu YTA e pokaz 1942-53 i e pokaz maceouna
gospodnix Smasarb 1917-21, e pokaz kpuueaboi 60-
yake nepedeAueca 36poqohio phwao e pokaz Bus-
nohye nepeereBeneha ha Vypati nneficyutu, rruu
hogo Apekaehoza gittra" — ut qpaa3a euqa3a npo-
moszu 6 etinabu enctiorientuca, u6 gakarotu hceaneku
zaemo Ad creopehha takoi cutyayti, e akriti ykpashu
ecrareneha erkihi! *Hekeparauu* qpaa3a: "...mu 3ma-
nuacanhx nii heko pocticaknu nucuhethre. Dok
"nokka Apostri", akry nifacunae u6 he xrobc ta nii-
kokhnu ykpashnebku naptirot-camocitiuhu, akgnu he
Hiiq uiceo *Hekeparauu* haneeho nifacunacaca 6

Бианкечкии суперекретният ССР съдържал във
съдебната си прокуратура: генералният прокурор
на РСФСР Михаил Симонов, а също и прокурори
на редица общини и градове, като Краснодар, Ереван
и др. Всички те били изпълнители на съдебните
решения на съдебната прокуратура. Това означава,
че всички съдебни решения на съдебната прокуратура
са имали юридическа сила и са били изпълнявани
от всички съдебни прокурори и прокурори на всички
общини и градове в страната.

В. Гут Кульчицький

КОМПЛЕКС ПОЛІТИКИ ОБОРОНИ ЛЮДСЬКИХ ПРАВ

(Закінчення)

В чому запорука?

Можна припускати, однак, що такої небезпеки немає. Наставлення бо Картера до справи людських прав не з'явилося під впливом його дорадників чи постави дисидентів, але випливає воно із його глибоко закорінених переконань, з його внутрішньої настанови. На це вказують коментарі і його другів і недругів. От у редакційному коментарі „Нью Ріпаблік” з 16-го квітня сказано: — „Картер вірить, що людство поділене на добрих і на злих людей, а не тільки на великих і малих. Картер думає, що влада походить радше від народу, як від світової еліти... Коли тільки Картер щонебудь подумає, він, виглядає, вірить, що це — Божа правда, а не тільки ліпша з двох можливих”.

На подібне джерело вказував і Джеймс Рестон у „Нью Йорк Таймсі”, твердячи, що „... він має сильне переконання відносно людських прав. У Картера це переконання не тільки політичної, але й майже теологічної природи”.

По цій же лінії ішла і редакційна „Вашингтон Посту” п.н. „Пророк Картер”, яка кінчалася такою медитацією: — „Нам видається, що Картер не є цинік. Виглядає, що він дійсно вірить у права з пристрастю, можливо із релігійною пристрастю”.

Та правду казав Джек Андерсон, що Картер „узявся за велике діло”, але „воно не може мати успіху без підтримки народу”. А хто ж має мобілізувати народ? Відомо, що у західних демократіях, а спеціально в Америці, колосальний вплив на народні маси мають масові засоби інформації. До цього часу підтримка становища Картера тими засобами, можна сказати, була з резервою, на що, зрештою, вказували подані раніше голоси. На цю резерву вказував і сенсаційний підхід преси до закінчення переговорів у Москві державного секретаря Венса, який особливо яскраво проявився у підшукуванні заголовків. У „Вашингтон Пості” заголовок кричав: — „Відступ з Москви”, а перше речення ляментувало: — „Ще від часів Наполеона не було більш хаотичного відступу з

Москви, як той, який проводив державний секретар Венс останнього тижня”. А англійський щоденник „Гардіян” не менш сенсаційно повідомляв: — „Білій дім зализує свої московські рани”.

До джерел

Причини такого наставлення знаходяться у не дуже ясному розумінні загальної світової ситуації чи є є бажанні її розуміти працівниками масових засобів інформації. Для прикладу спинимося докладніше на статті англійського спеціаліста від комунізму, колумніста Віктора Зорзі, вміщений у „Менчестер Гардіян” з 6-го березня п. н. „Дисиденти є історична конечність”.

Спочатку він намагається доказати, що має слухність не Картер, коли вважає свою переписку із Сахарсвім і зустріч із Буковським виявами того ж самого порядку, що й приймання з парадами у Москві генсека американської комуністичної партії Гаса Гола, та інтенсивна підтримка московською пресою Анджели Дейвіс, але слухність має Брежнєв, коли таврує поведінку Картера як вмішування в внутрішні справи ССР, а після поведінку Москви супроти громадян ЗСА як невмішування. Він вважає, що „хоч така аналогія псуєрховно атрактивна, але вона помилкова”. Чому ж така подвійна бухгалтерія у пана Зорзі? А тому, що для нього людські права не існують як абсолютна вартість. У нього все належить від кількості допомсти, комфорту, заохоти, які дає дисидентам поведінка Картера, а скільки того всього дає американським комуністам поведінка Брежнєва. А тому, що, як його думку, поведінка Картера дає дисидентам більше, тому вона і є вмішуванням.

Фактично ж у цьому розумуванні рішальники є не поміч і заохота самі по собі, а небезпека, яку вони можуть витворити для влади у Москві. А це вже великий злочин. Небезпеку для Кремлю створювати суверено заборонено, на вітві як тієї небезпеки зараз і не так то дуже

багато, бож Зорза переконаний, що „в таких країнах як Советський Союз не можна створити більшої політичної зміни інспирацією чи поміччю іззовні”. Та він журиється вже наперед, коли „при комбінації певних обставин, таких, як криза наслідства чи брак харчів після злого врежаю, ті, що хочуть дати виклик режимові, були б підбадьорені знанням чи припущенням, що дисиденти мають підтримку президента ЗСА”.

Советському ж Союзові, однак, вільно створювати загрозливі ситуації для урядів інших країн, бо це допомагає „перебудовувати міжнародну економічну систему”, що в свою чергу „підважує світову імперіялістичну систему”. І Брежнєв з цим не криється. „Він відмовляється мовчати”, — заявляє Зорза і як доказ наводить власні слова Брежнєва: — „Ми не ховаємо наших поглядів... Советський Союз буде продовжувати помагати народам, які борються за свою свободу, бо так наше революційне сумління і наші комуністичні переконання нам наказують”.

І тут зовсім логічно Зорза ставить питання: — „Але якщо це так, то чому він повинен протестувати проти оборони Картером людських прав, як то західні традиції та гуманістична свідомість і переконання йому наказують? Чому має бути Брежнєву дозволено робити те, чого не дозволяється Картерові?”

Як відповідь на це питання подає він виклад Андроповим теорії історичного матеріалізму про боротьбу класів, з якої виходить, що ідеологічна боротьба між капіталізмом і комунізмом неминучча. З того ж викладу Зорза робить такий висновок: — „Отже, згідно з кремлівською власною аналізою, погляди Картера на людські права повинні розглядатися як природна консеквенція його переконань, які у свою чергу визначені економічною і політичною структурою західної системи. Картер так само не може стриматися від подавання помочі і розради советським дисидентам як Кремль не може стриматися від подавання помочі, включно із зброя, тим силам у країнах третього світу, яких успіхи становлять, на погляд Советів, „велику моральну і політичну перемогу для світового соціалізму”.

Але Зорза у цей висновок не вірить. Він ро-

бить його отак собі, тільки для інтелектуальної руханки, бо далі каже, що „наглий ентузіазм нової адміністрації у Вашингтоні до людських прав у Росії” цинік міг би пояснити як сигнал, що американці можуть вести таку ж саму гру, як і Москва. Значить, отої висновок вважає він фактично висновком циніка. А тому, що він не є цинік, то тільки висловлює переконання, що ентузіазм адміністрації, будучи тільки тактичним маневром, мусить обнизитися, бо часте повторювання і так привело б його до девальвації.

Очевидно, англійський спеціаліст від комунізму не турбується тим, що оце останнє його переконання суперечить першому, яке він подав читачам до вірування на початку свого елaborату. Бож якщо повторювання оборони людських прав в ССР адміністрацією обнизить вартість тої оборони, то як же та оборона може бути загрозою для Кремлю, а тим самим втручанням у внутрішні справи? А якщо оборона тих прав має такий спеціяльний вплив на дисидентів, що при певних умовах може бути серйозною загрозою для Кремлю, то як же ж повторювання тої оборони може спричинити її девальвацію?

А відносно першого питання, чому Брежнєву дозволено робити те, чого не дозволяється Картерові, то пан Зорза, хоч покликається на Андропова, повної відповіді не дає. Було б цікаво знати, чому: чи він її не знає, чи від читача ховася? Він же ж спеціяліст від комунізму. А правдива повна відповідь на це питання полягає в тому, що коли Брежнєв, Андропов і їм подібні говорять про класову боротьбу, про ідеологічну боротьбу, про боротьбу між двома системами, капіталістичною і комуністичною, то вони мають на думці боротьбу тільки на теренах капіталізму. Від тої боротьби вони зовсім виключають терени, де вже „затріюмфував соціалізм”. Така ж інтерпретація боротьби випливає із теорії історично-діялектичного матеріалізму, яку вони визнають і на яку завжди покликаються. Згідно з цею теорією капіталістичне суспільство, хоч воно й вище в історичному розвитку людства від феодального суспільства, але все таки ще не є досконале. Воно має тезу — капіталізм і антитезу — пролетаріят, а тому і необхідна боротьба, і ССР у цій

боротьбі помагає пролетаріатові. І ця боротьба конечна, закономірна й неминуча.

Советський же Союз від тієї боротьби виключений тому, що, як „країна перемігшого соціалізму”, він вже є синтезою, він вже сама досконалість. В ньому немає кляс, не може тим самим бути клясової боротьби. Там уже нема протиріч. Там тільки народ і вороги та психічно хворі. З ними не можна вести ідеологічної боротьби. Їх можна тільки таким чи іншим способом знищити або, в найкращому випадку, перевиховати, щоб вони розуміли, що соціалістичне суспільство — це ідеальне суспільство. Правда, ще є шлях до комунізму, але комунізм не є антитезою до соціалізму, це тільки ще більше вдосконалення і так уже досконалого суспільства.

Або ідеал, або обман

Оця власне інтерпретація історично-діялектичного матеріалізму і є ключем до правильного розуміння нинішньої міжнародної ситуації, а в нашому випадку цілого комплексу людських прав. І тут не треба бути визнавцем цієї інтерпретації, бо чи хтось її визнає, чи ні, факт лишається фактом, що вона керує поведінкою теперішньої Москви без огляду на те, чи коло влади стоять там „яструби” чи „голуби”.

Тут і криється причина, чому від часу перемоги „жовтневої революції” ССРР так наполегливо старається ховати всі свої хиби, включно з проявами російського шовінізму й імперіалізму, чому в показових процесах тридцятих років було так важливо, щоб жертви признавалися до гріхів і калялися, і чому нині він такий чулий на вияви світової публічної опінії. Як ідеальне суспільство, вище від усіх тепер існуючих, ССРР мусить бути не тільки не гірший, але ліпший від усіх капіталістичних країн... Інакше він — суцільний обман.

І в цьому пляні повинна розглядатися також і справа порушування людських прав у Советському Союзі та його сателітах і в некомуністичних країнах з авторитарними режимами. Взяти хоч би так широко й інтенсивно твероване Чіле. Там же ж назадницький, реакційний уряд. Він порушує права, але це тимчасо-

ве, бо світ іде вперед, і скорше чи пізніше зміниться ситуація і в Чіле, як то наглядно доказали і Греція, і Португалія, і Еспанія. Коли ж так само, як у Чіле, порушуються людські права і в ССР, у суспільстві передовому, прогресивному, то куди ж звідси йти? Іншими словами, коли говориться про Чіле, то тут діло йде тільки про само порушування, бо сам режим не висуває жадних претенсій на досконалість. Коли ж говориться про ССР, то тут порушування людських прав є тільки вказівкою на далеко більший злочин, на злочин узурпації в людській збріноті становища, до якого він не має ані жадних даних, ані жадного права. І тому ті, які ставлять на тому самому поземі порушування людських прав і в Чіле і в ССР, зовсім не знають, про що говорять. Ті ж, які ще нині порушування людських прав в ССР замовчують, є співучасниками найбільшого обману в людській історії.

Під цим кутом слід розглядати й акції в обороні дисидентів. І коли, для прикладу, в цьому пляні приглянутися становищу Картера і становищу прем'єр-міністра Канади Трюдо, яке він зайняв під час відвідин Вашингтону, то безперечно правильним буде становище Картера, а не Трюдо, який заявився за позакулісову дипломатію як успішнішу методу. Бож при обороні не йдеться тільки про те, щоб одного-двох в'язнів було випущено. Чи не важливішим є те, щоб світ почув про їхні ідеї, щоб світ пізнав їхню правду. Бож уся інтенція протирежимних виступів, чи вони за свободу слова, чи за свободу сумління, чи за оборону національної культури, чи за національне визволення концентруються на тому, щоб показати світові правила закулісовю дипломатію?

Палець на суть справи поставив Валентин Мороз. Це зрозумів автор відомої книжки про росіян Гендrik Сміт і тому зацитував у своїй статті „Дисиденти кидають довгу тінь”, надруковану у „Нью Йорк Таймсі”, оті знаменні слова: — „Є дуже важливо, раз відмітив український дисидент Мороз, щоб примусити мовчати людину, яка перша крикне „король голий!”, поки інші той крик підхоплять”. Закулісова дипломатія — це колаборація з режимом, щоб придущити той крик, щоб запанувала цвінтар-

на тиша, щоб „голий король” парадував собі спокійно перед загіпнотизованою юрбою. А хіба ж не проти цього борці за права людини, як тим самим і за права нації піднімали і піднімають крик?

„АБШИТ” ПІДГОРНОГО

Про вовтузню на вершку советської піраміди, в Політбюро чи пак „колективному жервництві”, що буцімто мало гарантувати партію проти приходу нового диктатора, „Вісник” писав не раз. Тепер ця шамотня вийшла на яв і до того ж у скандалльній формі: одного з найстаріших членів Політбюра, Миколу Підгорного без дальших вияснень виперли з його складу. При тому не згадувано ні про його „похилий вік”, ні про „вихід на пенсію”, як то робили у відношенні до Хрущова, ні про будь-які „хвороби”. Виперли — і все. В постановах пленуму ЦК КПСС в самому кінці сказано про це кількома словами: „Миколу Підгорного звільнено від його обов’язків як члена Політбюра”. На черговому збіговиці Верховного Совету ССР це рішення автоматично припечатали, і Підгорного „звільнили” від обов’язків „голови Советської Держави”. Навіть за кремлівськими стандартами це був ганебний кінець кар’єри партійного лідера, який прослужив 17 років у 15-членному Політбюро КПСС і 12 років як член правлячої „тройки” — Брежнєв, Підгорний, Косигін.

Про Миколу Підгорного, коли був він на вершку слави, Українська Радянська Енциклопедія писала в 11-му томі (подаемо в скороченні):

Народився Микола Вікторович Підгорний у с. Карлівці на Полтавщині в сім’ї робітника-ливарника. Закінчивши школу, в 1918 р. працював учнем, а потім слюсарем. 1921 р. його обрали секретарем Карлівського райкому ЛКСМУ. Закінчив робфак, а потім Київський технологічний інститут харчової промисловості. У 1930 р. вступив до Комуністичної партії. В 1931-37 рр. працював як інженер. З початку 1939 р. заступник комісара харчової промисловості УССР. Після визволення України від німецько-фашистських загарбників — знову народний комісар харчової промисловості. В

рр. 1944-46 головний уповноважений уряду УССР для переселення українського населення з території Польщі на батьківщину. В рр. 1946-50 — постійний представник УССР при Раді Міністрів ССР.

Далі — сходження Підгорного по партійній драбині через пост секретаря ЦК КПУкраїни аж до посту „президента” ССР і члена Політбюра ЦК КПСС.

Отже, як видно з офіційної біографії, Підгорний за Сталіна нічим особливо не відзначився і участі у Другій світовій війні не брав. Дуже туманно звучить в його біографії фраза про „переселення українського народу з території Польщі на батьківщину”. Чи не мова тут про депортацію лемків?

Вигнання з советського Олімпу Підгорного поставило советологів перед загадкою: Чи була причиною цього його неуспішна місія в Африці, де він відвідав Замбію, Танзанію і Мозамбік, чи критика нової, брежnevської конституції, в якій хотів він фіктивність свого становища як „президента” ССР заступити якоюсь реальністю, чи Брежнєв за прикладом Сталіна і Хрущова вирішив зосередити в своїх руках головні пости в партії і уряді, щоб стати абсолютним диктатором? В кожному разі, вік Підгорного — 74 роки — не був причиною його „абшиту”, бож сам Брежнєв має 70 років, а Косигін — 73.

На пленумі ЦК КПСС викинуто зі складу цього всесильного органу також Константина Катушева, одного з наймолодших членів (49 років), який робив блискучу кар’єру, але не вів’язався зі своїх обов’язків у червні на зустрічі представників комуністичних партій, коли деякі „боси” „братьїх компартій” вимагали більшої незалежності від Москви.

3 САМВИДАВНИХ МАТЕРІЯЛІВ

СМЕРТЬ Б. МАТУШЕВСЬКОГО

Борис Матушевський, що помер у Києві 14 січня 1977 року, найближчий друг Миколи Павлюшкова, співорганізатор Спілки Української Молоді на Україні, учасник процесу СВУ в Харкові у 1930 році, перейшов довгий і тяжкий шлях у своєму житті — тюрми, концтабори, постійні переслідування органами КГБ. Останні роки працював у Києві в Гідрометеоцентрі. З його смертю відійшов

у вічність великий український патріот, що все своє життя жив для України. Його брат Юрій Матушевський, що ще малим хлопцем виїхав був з батьком до Болгарії, де батько був послом УНР, недавно помер у Нью Йорку. — Ред.

14 січня 1977 р., в п'ятницю, Борис Федорович Матушевський допізна не повернувся додому, а опівночі постукав у двері майор міліції на прізвище Лобода й повідомив дружину й сина, що їхнього чоловіка й батька знайдено дві години тому мертвим на вулиці Воровського.

Бранці перевезли з моргут додому, а о 4-ій по пол. на Байковому кладовищі мерзле груддя глини гупнуло в віко домовини.

Лежав спокійний, красивий, молодий. Густе й довге, чорне без сивини волосся відтіняло високе чоло. Тільки суворіший здавався, ніж був за життя, значиміший — лагідності, добродоти на лиці не стало.

На Байковому кладовищі зараз простих смертних не ховають: як вийняток — за дозволом міськради (а чи за добрий хабар) — іменитих діячів. Та й то — там уже могила на могилі, хоронять на новому міському цвинтарі на Гостомельському шосе. Але Борис Федорович давно „забронював” собі вічну домівку на Байковому. Поруч бабусині могили насипав він іще два горбочки, поставив огорожу, прибив дошки з написами: „Віра Олександрівна Матушевська” — мати, „Василь Федорович Матушевський” — брат. У маминій могилі присипав жменю землі, привезеної з Мордовії. Братова — просто так. В товстому пошарпаному записнику, що лежав на робочому столі небіжчика, було записано: „Байкове кладовище, 9-та ділянка, моя могила, поховати в мамину”.

Проводжали чимало люду. Промовляли теплі, не казені слова. Щиро плакали. Друг по-кійного, старий письменник Борис Антоненко-Давидович, що теж відбув по тюрях-таборах свої 18 років, сказав:

„Пішов од нас останній свідомий нащадок одного з останніх родів старої чесної української інтелігенції, яка бажала добра й тільки добра любій своїй Батьківщині... Дорогий Друже, хвила Богові — збулася мрія твоя: спочувати вічно в рідній українській землі. Хай вже буде тобі легкою київська земля!”

В моргу, коли чекали видачі тіла, Х. сказав:

„Безглуздя. П'ять років ще треба йому жити”.

І розповів, що оце днями Борис викладав йому свої пляни й переконав, що потребує рівно п'ятьох років життя. Був він людина ретельна, обов'язкова, завбачлива і точно порахував, що саме п'ять і не більше треба йому, аби впорядкувати родинні архіви, прокоментувати листування й документи („бо того коментаря, крім мене, вже ніхто не здатен зробити!”), завершити переробку праці про Шевченка, а головне — написати спогади про СВУ.

— Ми всі, друзі його, — казав Х. — ввесь час підштовхували: сідай, записуй СВУ, адже двоє вас лишилося, таж Ганцов уже не в силі!

І оце із тиждень тому сказав він мені, ніби почав писати спогади. Я зрадів, але не розпитав, ні прочитати не просив тих сторінок, хто ж думати міг. І не знаю, чи встиглося таки щось, а чи тільки намітки робив...

Почув те — і шпигонула лиха підозра. Та тут-таки її прогнав. Дурниця, кому потрібна смерть старого, коли б і дізналися ті „органи”, що пише він свої спогади, та як могли дізнатися про те, що існувало тільки в пам'яті... А втім, знову майнуло, коли розповідав далі Х., як одержували у слідчому відділі міліції речі небіжчика — портфель, шапку, якісь там карбованці (годинника не повернули, зник). Запитали в господарки кабінету — слідчим виявилася жінка на прізвище Москаленко, — чи можна б довідатися, де саме знайшли покійного, як упав, як лежав, — побалакати з тими міліціонерами, ознайомитися з протоколом.

— Навіщо це вам? — підозріло спітала слідча.

Пояснили, що рідним і друзям хочеться бодай догадуватися якось про останні хвилини дорогої небіжчика. Тут жінка наче трохи розгубилася, а з кутка кабінету озвався впевнений чоловік у цивільному, який описився тут у кабінеті якось не випадково.

— Все, що вам положено, ви знаєте, — зрошив чоловік.

Більше запитань не ставили. А другого дня з медичного висновку дізналися, що смерть настала від серцевої хвороби. Отож все.

Та ні, не потрібна їм його смерть (як не потрібне було їм його життя).

... Повертався Борис Федорович з роботи —

Богдан Коринт

ПРО КРУЗ-РАКЕТИ І САЛТ-II

Власне, що таке САЛТ? Коротко: Америка і ССР нагромадили так багато стратегічної нуклеарної зброї, що кожна сторона може знищити противника щонайменше силою в десять разів більшою, як потрібно для повного знищення всього населення обох країн. Тому — згідно з думкою американських політиків — нуклеарна війна неможлива; не вийде з неї живим ні розгромлена сторона, ні переможна. Отже, слід договоритися до того, щоб принаймні припинити продукцію атомової зброї, знищити її надмірні запаси, закрити всі дослідчі інститути для розвитку нуклеарної енергії.

1967-го року відбулися з ініціативи ЗСА перші наради над редукцією атомової зброї. Ця акція дістала назву САЛТ (Стратеджік Армс Лімітейшен Токс). Обидві сторони усталили дату нових розмов САЛТ-II на жовтень 1977-го року.

Москва, однак, має інші погляди на атомову

це початок року, а він — пенсіонер, має право два місяці на рік працювати, підробити сотню до 63-ох карбованців пенсії, то він щороку одразу ж у січні й виrushав до свого Гідрометеоцентру... Тож повертається з роботи, зайшов до друга свого Антоненка-Давидовича. Був бадьорий, веселий, чудово себе почував, приємно погомоніли, теж і йому натякав, що розпочав за-писувати ті спогади. О пів на десяту попрощався — Антоненко останній, хто бачив його живим. Щоб потрапити до дому на Тургеневську з Будинку Письменників на вулиці Леніна, де живе Антоненко, треба вийти на вулицю Боровського, сісти в трамвай на розі Обсерваторної. Там на зупинці і впав. Сам упав, нікому не потрібна була його смерть. Можливо перевтомився на службі, одного інфарктного рубця на серці вже носив. Може, через силу волік ноги додому — останнім часом зовсім розладналося з дружиною, знущалася з його українських традицій, дорікала, що все життя заробляє менше за неї.

А він працював — щодня, уперто й прискіпливо, сплянувавши на п'ять років..."

війну. Советські стратеги не вірять, що атомової війни не буде, що більше, вони вважають, що в ній можуть перемогти ворога. І коли ЗСА почали роззброюватися, зменшувати продукцію не тільки нуклеарної, але й конвенційної зброї, Москва значно збільшила її продукцію, використовуючи умови детанту. Імпорт американських машин, хемічних і технічних продуктів, виявлення секретів американської технології, довгореченцеві кредити — все це вийшло на користь ССР. Одержані машини і патенти, готові фабрики дали можливість робітні сили ССР перевести на продукції зброї та звільнити потрібні для цього капітали.

Нині ССР винен Заходові біля 40 мільярдів доларів, а з цілим східнім бльоком 50 мільярдів, які, мабуть, ніколи не будуть сплачені. За ці гроші в значній мірі розбудовано продукцію стратегічної і конвенціональної зброї найновішого типу. Наради САЛТ-I почалися десять років тому, але обидві сторони підписали кінцеві документи п'ять років тому. За той час, отже від 1972-го року по сьогодні, Совети перевищили американську мілітарну продукцію.

Колишній секретар оборони ЗСА ген. Д. Грегем подав нєдавно, що число міжконтинентальних ракет за 10 років в ССР зросло з 224 до 1600, атомових головок — з 390 до 3500. Це тільки два приклади з багатьох інших. Поза кількістю зросла сила ракет і їхня прецизіність. Нині Москва має на 1000 стратегічних літаків більше як ЗСА, советські морські сили зросли до першої величини у світі. Число танків в Америці становить 10.000, в ССР — 45.000. Число дивізій у московській імперії кількаразно більше, як у ЗСА.

Кремлівська кліка ніколи не визнавала тези про недоцільність атомової війни. Але детант і договори САЛТ-II для Брежнєва корисні. Він і остеріг недавно президента Картера, що час біжить, і треба готовитися до розмов у жовтні. Проте, на пропозиції Америки, які мали б бути основою розмов, Брежнєв відповів „нет!”. Ішлося про те, що одною з американських пропозицій було: знищити припаси стратегічної атомової зброї до рівня одинакового для обох сто-

рін. Це означає, що, наприклад, число одного типу ракет вимагало б згоди Москви знищити тисячі ракет, щоб обнизити їх число до числа американських.

Ми були б, однак, далекі від правди, якби вірили, що ЗСА бездіяльно приглядаються приготуванням Москви до атомової війни. Технологія ЗСА і Заходу взагалі на багато перевищує советську і не всі таємниці продано Москві. Про це Брежнєв говорив на з'їзді КПСС в минулому році. У моїй статті у „Віснику“ (ч. 4 ц. р.) зайдла друкарська помилка: було це не 1967-го, а 1976-го року. Ішлося про те, що американці виявили існування советського літака В-1, про який я в тій статті писав.

В останніх місяцях виявлено нову, ще кращу американську зброю. Це круз-міслс, або далекоссяжні ракети. Досі атомові ракети вистрілювали з підземних споруд, з підводних човнів, з наземних споруд тощо. Лінія лету ракети була балістична, тобто ракета вилітала луком високо вгору, навіть у стратосферу, а опісля спадала таким же луком на ціль. Точність поцілу була різна, залежно від віддалі, величини цілі тощо. Такі ракети можна було зістрілювати з літаків, ракетами з землі або спеціальними оборонними сателітами. Їх лет годі було втримати у таємниці. Всевидючий радар відкривав їх легко в різних напрямках, на різних висотах, у різній віддалі. Тільки низький лет — кілька десят метрів над землею — може охоронити атомове стрільно від передчасного викриття на тій самій основі, що й літак В-1.

І саме недавно преса в ЗСА повідомила, що такі ракети існують, і навіть можна було бачити їх на телевізії. Керовані з центру особливими електронними приладами, вони непомильно пролітають тисячі миль не заважені ворожим радаром і трапляють у ціль. На висоті біля 30 метрів перед самою ціллю вони розсипають свої атомові головки на побічні цілі. Кожна з цих ракет має десять атомових бомб. Вистрілена з корабля, з мілітарної бази чи з території ЗСА, вона може без перешкоди перелетіти кордон СССР і потрапити, куди її наказують з командного центру.

Брежнєв зажадав, щоб літак В-1 і ракету-круз заборонити договором на САЛТ-II, як новий рід зброї, хоч СССР має новий літак для

атомових бомб, який теж не дозволений в договорі на САЛТ-1, але є вже у продукції. Але ця тема — тільки мала частина тих мілітарних ділянок, які мають бути узгіднені на нарадах з метою вдергати світовий мир.

Невідомо, які нові винаходи з воєнної ділянки мають обидві сторони, бо коли проголошують вістки про нову зброю, вона вже перестаріла, а в арсеналах переховується нова. Можна бути певним, що коли закінчаться наради САЛТ-II, то багато важливих питань залишиться ще для САЛТ-III або для випробування нової зброї у війні.

АМАЛЬРИК ПЕРЕДБАЧАС ТЕРОРИСТИЧНІ ДІЇ У СССР

Андрей Амальрик, який у минулому році залишив СССР, читав лекції в Уtrechtському університеті в Голландії. На пресконференції у Страсбургу, відштовхнівши групою християнсько-демократичних депутатів Європейського Парламенту, Амальрик сказав, що в Советському Союзі почнуться терористичні акти, коли безуспішними залишаться заходи дисидентів здобути людські права.

Перед Олімпійськими ігрищами в Москві 1980 р. повинні, — каже Амальрик, — бути звільнені політв'язні в СССР.

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА НА МОГИЛІ СЛ. П. Я. БІЛАСА

У неділю 1 травня на цвинтарі в Коговзі о. міт-рат Володимир Андрушків посвятив пам'ятник на могилі сл. п. Ярослава Біласа при участі біля 200 українців з Олбанської округи. Після того родина запросила 150 осіб на поминальний обід.

У залі Українського Горожанського Клубу зібралися: родина, священики з Коговзу та Воторвіті, представники наших організацій з цілої округи, Відділів УККА, УНС, „Провидіння“, СУА, братств, сестрицтв, ветеранів, Пласту, СУМА. Прибули директорка та її заступниця фабрики, де працює вдова п. З. Білас. Господарем поминок був інж. Р. Ракочий, друг Покійного, що згадав його в теплих словах. Молитву провів о. д-р Б. Волошин, відтак промовляли: інж. Р. Ракочий, п. В. Слободян — голова УГКлубу, пані Є. Шанц, голова Відділу СУА, інж. М. Свідерський від організації Українського Визвольного Фронту, п. Д. Хорват від громади Трой, ред. І. Дурбак від Пласту, п. М. Крушельницький від співробітників Покійного. Промовці підкresлювали жертвену працю Покійного впродовж 25 років на багатьох ділянках.

Вдова, п. Зиновія Білас, подякувала священикам,

Оксана Керч

ДОНБАС — ПЕРЛИНА УКРАЇНИ

Донбас. Дике Поле, земля половецька... У безсмертному „Слові про Ігорів похід” є розповідь про битву князя Ігоря Святославича з половцями, що відбувалася на тих землях:

„Бились день, бились другий.

Третього дня під полуцені упали стяги Ігореві.
Тут два брати розлучилися на березі бистрої

Каяли.

Тут кривавого вина не доставало, тут пир
покінчили хоробрі русичі:
сватів напоїли і самі полягли за землю русь-
кую”.

Відбулася ця битва в місті, де тепер стоїть місто Слов'янськ. Що ж то за річка Каяла, на березі якої відбулось побоєвище? Дехто зважав, що це річка Кальміюс, інші, що Мокри Каяли, притока ріки Вовчої. Слово „Каяла” потурецькі означає скеляста, обривиста. Автор „Слова” називає її бистрою, що відповідає ознакам річки Макатихи, притоки ріки Гола Долина, яка впадає в ріку Сухий Торець. Отже, битва відбулася поблизу солоних озер, Вайсового та Сліпного. Ще в 1894 році мешканці Слов'янська викопували на будові залізниці людські кістки та іржаву зброю.

22 квітня 1185 року новгород-сіверський князь Ігор Святославич вирушив у похід на половців. В дорозі його війська поповнились дружинниками його сина Володимира та Святослава Ольговича, а також полком ковуїв, найнятих на службу половців. Війська перейшли вбірд Сіверський Донець у його верхів'ях,

сестрі Лаврі, що перейняла ведення церковного хору після смерті Покійного, інж. Р. Ракочому, промовцям і всім приявним. Доњка п. Роксоляна Пікас подякувала англійською мовою американським гостям.

Інж. Р. Ракочий заповів збірку на пропам'ятну таблицю ім. Я. Біласа, як фундатора Дому Українського Визвольного Фронту в Нью Йорку. Зібрали поважну суму.

Парох, о. мітрат В. Андрушків пригадав великий вклад праці Покійного для парохії та громади Коговз і закінчив молитвою та співом „Христос Воскрес”, що його підхопила вся заля.

Обід приготовив п. Михайло Демчар з помічкою жінки й дівчат.

Співробітник

в Осколі з'єднались з військами ще одного Ігоревого брата, Всеволода. В районі Ізюма перевелись ще раз через Дінесь. Тут розвідка донесла князеві, що ворог приготувався до бою. Прийняли рішення наступати. 10-го травня в районі теперішнього Слов'янська зав'язалася битва. Половці не витримали удару русичів і втекли, залишивши на полі бою поранених та вбитих. Багато половців захоплено в полон. Але другого дня русичі були зненацька майже з усіх боків оточені великою силою ворогів. Князі рішили пробиватися на північ. Кривава битва точилася цілий день, продовжувалася і вночі. Воїні мучила спрага, бо були вони відрізані від води. 12 травня, не витримавши натиску половців, почали тікати ковуї. Поранений Ігор кинувся їх завертати, але, відірвавшись на віддалі стріли від свого війська, потрапив у полон. Та не міг замиритись з долею полоненого. І, як розповідає літописець, вирішив утекти з полону, щоб біля Дніпра та Десни зібрati ще сильніше військо, повернутися і назавжди покінчити з ворогом. Він наказує воїнові Оврулові:

— „Переїдь на ону сторону Тору з конем поводним”.

Настала ніч. Князь тікає з полону. Але довго після тієї битви половці гуляли по Дикому Полю, вдиралися в поселення слов'ян, убивали людей та забирали в полон.

Жили тут і інші народи. Цей благодатний край вабив греків, турків. Забігали сюди гуни, хозари, печеніги. В IV столітті греки заснували на місці сьогоднішнього Озова колонію Танаїс. В XIII столітті на місці Танаїсу виникла генуезька колонія Тана, що була торговельним центром два століття. Вкінці XVI і на початках XVII стол. донецький степ заселюють українські втікачі з Правобережжя. Вони приносять сюди свої дідівські звичаї, стародавні пісні, садять сади і управляють пшениці. На нових землях вони застали вже поселення. Це були нащадки скитів, сарматів, аварів, печенігів, половців. Це були недобитки хозар, на яких пішов був війною в 965 році князь Святослав. Після воєн з кочовиками вони поселивались поблизу київ-

ського князівства, ставали його підданими і вросли в Київську державу. Правобережці заснували міста на берегах рік: Старобільськ, Кадіївка, Попасна, Сватове, Петрівка, Шульжинка, Білолуцьк, Білянський.

Донецький басейн — ця перлина України, розташована в східній частині нашої землі. На півночі межує він з Вороніжчиною, на заході з Харківською, Дніпропетровською та Запорізькою областями, з півдня обмиває його Озівське море. З північного заходу на південний схід через територію Донбасу простягнувся Донецький кряж. Довжина його 370 км. Це горбиста височина, що складається з пісковиків та вапняків. Це залишок давно розмитої і вирівняної, а згодом знову піднятої внутрішніми силами гірської країни. На північному сході хвилясте плято поступово знижується і крутко обривається до ріки Сіверський Дінець. Від цієї ріки й походить назва височини — Донецький кряж. На півдні він крутко обривається до причорноморської низовини.

Донецький кряж підноситься над рівнем моря на 350 метрів, а найвища його точка це Мечетна Могила, висотою на 367 м. Коли глянути з висоти на Донецький кряж, то видно на ньому менші височини, так звані куполи та гриви, що здаються хвилями розбурханого моря, що раптом завмерли й скам'яніли. На південному схилі вододілу між Дніпром і Доном, біля ріки Міюс зводиться на 100 метрів самотня гора, яка відрізняється від кам'яних гір-куполів тим, що на її схилах росте дубовий ліс. Це Савур-могила, осіпана в наших думах.

Чи справді ці горби є могилами воїнів стародавніх народів-скитів, гунів, хозар чи наших предків слов'ян? Звичайно, ні. Це залишки колишніх дуже високих гір, зруйнованих на протязі мільйонів років зовнішніми силами землі. Про Савур-могилу існує побіч інших і така легенда: у давнину дікі азійські орди нападали на русичів, що оселилися на березі Озівського моря, але зустрічали рішучі відсічі. Якось в бою згинув татарський хан Савур. Цю подію русичі відзначили бенкетом. А щоб вороги не скористались і не напали зненацька на бенкетуючих, вони відзначили своє свято на самісінькій вершині гори. З того часу — говорить легенда — гора називається Савур-могилою.

Клімат у Донбасі континентальний, при чо-

му найменше опадів припадає на Приозів'я. Земля Донбасу, як і вся Україна в північній частині, чорноземна, а на півдні сухіша і трапляються солончаки, а іноді й болота. Особливо південна частина надається під культуру винограду та баштанництва. Найбільша ріка Донбасу — Сіверський Дінець. Ширина долини Дінця коливається від чотирьох до 26 км. Середина ріки судноплавна. Береги, як в усіх ріках України — правий крутий і високий, лівий низинний. Назва ріки старовинна, аланська, в цій мові Дон означає ріку. Пізніше на берегах Дінця жили сіверяни, то й ріка дісталася назву Сіверський. Донбас багатий на ріки взагалі. Допливши Дінця: Казенний Торець, Кривий Торець, Бахмутка, Лугань, Лиха, Кам'янка, Кундрюча, Оскіл, Жеребець, Гайдар, Деркул, Бистра. Ріки Кальміюс і Міюс впадають в Озівське море. На берегах річки Кальміюс знайшли могилу з кам'яного віку із 122 людськими кістяками. Їм не менше як 6.000 років. У могилі знайдено також кам'яні сокири та прикраси з ікол диких кабанів. По ріці Кальміюс, Вовчій, Солоній, Самарі проходив шлях, яким в давнину чумаки возили сіль. Біля гирла Кальміюса козаки заснували одну з семи паланок. В Донбасі є озера Ропне, Сліпне та Вайсове з соленою водою та болотами. Сіль з тих озер використовується для виробництва соди, а болота — для лікування. Водились колись у Донбасі антилопи (сагайдаки), ведмеді, лосі. До місць нашої плянети, які природа наділила величезними багатствами, належить Донбас. Залізна руда, ртуть, кіновар, ціна, мідь, срібло, оліво, донецька сіль, що вважається найкращою в світі. Богнетьривкі глини використовують для фаянсової промисловості, с базальти, гіпс, пісок для виробництва скла, алябастер, графіт, мінеральні джерела, ну і кам'яне вугілля. Його почали експлуатувати тільки у XVIII столітті.

Особливе значення для України має Озівське море, з великим портом Маріуполем. Воно багате на так звану червону рибу, як білуга, севрюга, осетр, оселедці, бички, ляці та кефаля. В ньому живуть дельфіни. Воно мілке, зимою замерзає біля берега. В Маріуполі є завод Озівсталь, що рахується серцем чорної металургії.

Населення Донбасу, особливо в більших міс-

В. Я.

СОВЕТСЬКІ ПЛЯНИ ДОСЯГНЕННЯ СВІТОВОГО ПАНУВАННЯ

У статті „Советсько-китайська війна та розпад Советського Союзу”, надрукованій свого часу у „Віснику”, зазначено, що ідея створення світової імперії була засадничою ідеєю керівної верхівки Чінгіз-хана. Цю ідею успадкувала керівна верхівка царської Росії і послідовно советської. Це твердження має запах містики. Щоб показати, що це реальність, звернемось до Карла Маркса. В 1867 р. він писав: „Політика Росії незмінна... Її методи, її тактика, її маневри змінюються, але полярна зірка її політики — світове панування — фіксована зірка”. Це твердження Карла Маркса тим більше варте уваги, що він вважав, що політика країни визначається її економікою і, якщо економіка країни зміниться, то зміниться і її політика. Економіка царської Росії змінилась ґрунтально — вона стала „соціалістичною”, —

але політика советської Росії залишилась по-передньою. Карла Маркса можна обвинувачувати в помилках, але не в містицизмі.

Останнім часом в американських журналах з'явилось багато статей про постійне збільшення советського військового потенціялу. Ще декілька років тому автори цих статей звичайно приходили до висновку, що Советський Союз прагне досягнути рівності в озброєнні з Америкою. Але тепер, коли вже СССР досяг рівності і продовжує збільшувати свою військову міць, таке твердження відпадає і приходиться визнати, що СССР прагне стати наймогутнішою державою в світі. Американські фахівці обраховують, що Москва витрачає на озброєння більше, ніж ЗСА. Тому, що Советський Союз продукує вартостій вдвое менше, ніж ЗСА, такі витрати на озброєння є величезний тягарем для його населення.

так, як Горлівка, Бахмут, Слов'янськ, Маріупіль, у значній мірі русифіковане. Ще в тридцятих роках тут були українські школи, виходили українські газети, були літературні клюби, спілки. Щораз більший русифікаційний тиск перетворив українську мову населення в суржик, що не є ні українською, ні московською мовою. Населення само по собі становить особливий тип людності: це поза українізованими нащадками кочовиків, греками та вихідцями з Правобережжя, в останніх часах втікачі від розкуркулювання, від переслідування політичного і національного, які в умовах шахтарської дійсності знаходили притулок від каральних орд, на Полтавщині, Київщині й після війни в Галичині.

Ця, здавалося б, приспана земля, що виховала свого роду люмпенпролетаріят, в 1918 р. проявила надсподівано українську національну свідомість. Коли делегати з Києва читали в Бахмуті універсал Центральної Ради, маси народу в надзвичайному піднесенні присягнули на вірність Українській Державі. Такою притасною є й сьогодні ця перлина України — Донбас.

Очевидно, збільшення військової моці держави для советського уряду важливіше, ніж напруження в країні. В офіційних виступах советські військові лідери час від часу заявляють про небезпеку з боку капіталістичного світу і цим виправдують збільшення озброєння. В дійсності ж і советський уряд і советські військові лідери цілком певні, що ніякої небезпеки з боку так званого капіталістичного світу не існує. Відсіля виходить, що безперервне збільшення військової моці є фундаментальною політикою советського уряду, що не викликана зовнішньою небезпекою.

Якби Советському Союзові вдалося значно перевищити НАТО у військовій силі, то з допомогою війни можна було б поставити Західню Європу в таке становище, в якому є тепер Східня Європа. Але така війна була б, безумовно, атомовою. Розміри атомової зброї в Америці і СССР досягли такого ступня, що навіть при значному її перевищенні в одній країні воюни обидві у війні були б зруйновані.

В советсько-китайській полеміці Хрушчов обвинувачував китайський уряд, що він хоче спровокувати атомову війну між ЗСА і СССР

в надії, що в цій війні вони знищать одне одного, а Китай тоді залишиться наймогутнішою державою. Тому можна напевно сказати, що доки існує незалежний Китай атомова війна між ЗСА і ССР не можлива. Тоді виникає питання: якщо війна між ЗСА і ССР при існуванні незалежного Китаю неможлива, то яка ціль советського уряду перевершити американський військовий потенціал? Советський Союз намагається осягнути світове панування, але не ціною самознищення.

Одна з безпосередніх цілей советського уряду — добитися контролю над Західною Європою. Він уже досяг би цього, якби ЗСА не були членом НАТО. Тому советський уряд в першу чергу намагається створити такі умови, щоб ЗСА залишили НАТО. Один із можливих способів досягнути цього — примусити уряд ЗСА збільшити витрати на озброєння до таких розмірів, щоб Конгрес прийшов до висновку, що вони непосильні для економіки ЗСА. Безперервне збільшення советської військової моці переслідує цю ціль. Навіть уже тепер частина Сенату вимагає виведення американських військових з'єднань з Європи та інших частин світу.

Це ще є залишення Америкою НАТО, але в усякому разі це наближення до цього. Суттєва також форма контролю, що її Советський Союз хоче мати над Західною Європою. Вона одержала назву „фінляндизації”. Зразком такої контролі є вже відносини між Фінляндією і Советським Союзом. Фінляндія має незначні військові сили і майже ніяких укріплень на кордонах, так що в кожний час Советський Союз може окупувати цю країну. Економіка Фінляндії в такій мірі залежить від договору між Советським Союзом і цією країною, що, коли в Фінляндії партія ворожа до ССР готувалася була прийти до влади, то советський уряд погрозою розірвати економічний договір з Фінляндією перешкодив цьому. Час від часу президент фінляндської Республіки приїздить до Москви одержувати інструкції для „скріплення дружби” між фінляндським та советськими народами. Наскільки фінляндизація виявилась прийнятною формою міжнародних зносин для ЗСА та західноєвропейських країн виявила европейська конференція в Фінляндії, на якій фактично фінляндизація була схва-

лена як одна з форм міжнародних зносин. Фінляндизація виявилась можливою з допомогою договору, що був вимушений географічним положенням Фінляндії. Західна Європа в такому положенні не є, але вона не має нафти і з допомогою контролю над нафтою Західної Європу можна також фінляндизувати. Ця ідея почала здійснюватись за Хрущова, коли Советський Союз погодився побудувати для Єгипту гідроелектрівню на Нілі. При чому ідея була не в захопленні джерел нафти, а в захопленні шляхів підвозу нафти до Західної Європи. З цією ціллю советський уряд почав спішно розбудовувати військову флоту і домагався дозволу від Єгипту побудувати військові бази на Суецькому каналі, а також від Південного Ємену на острові Сукотра і пізніше в Сомалі. Наскільки відомо, в Сомалі така база є вже в процесі будування.

В Єгипті советський уряд витратив за американськими підрахунками шість мільярдів доларів, цебто більше, ніж вартість усієї оброблюваної в Єгипті землі, на будівлю греблі через Ніл, на озброєння єгипетської армії та на будівлю заводів. В 1971 р. советський уряд почав спішно стягати військо на советсько-китайський кордон і тому відмовився підтримати Єгипет у наступі на Ізраїль. Можливо також, що Москва була заплутана у спробі вбити президента Єгипту Садата. Все це привело до розриву відносин між Советським Союзом та Єгиптом, і таким чином будівля советських військових баз на Суецькому каналі не здійснилась. Розбудова ж советської військової флоти продовжується. Кількістю військових суден у Середземному морі советська флота вже перевищує американську. Новий президент Америки в своїй виборчій кампанії обіцяв американському народові зменшити військові витрати Америки від 5 до 7 мільярдів доларів. Політика західноєвропейських держав посилює ізоляціоністські настрої Америки. Кожна спроба американського Уряду збільшити участь західноєвропейських держав у НАТО зустрічає гостре заперечення з боку іхніх парламентів. Утворюється враження, що Америка затурбована беспекою Європи більше, ніж самі західноєвропейські країни. Таким чином безперервне збільшення советської військової моці діє поволі, але вірно. Питання виникає тільки, як

довго совєтські народи можуть нести такі величезні жертви. Практика довела, що досі совєтський уряд не зазнає активного спротиву в його внутрішній політиці, не кажучи вже про зовнішню.

Труднощі ж виникають у зв'язку з природою совєтського військового потенціялу. Совєтська військова машина пожирає величезну частину продукції совєтської промисловості. Сама вона не продукує для народу нічого. Країні матеріали, більш кваліфіковані інженери та робітники використовуються на совєтських військових заводах. При чому інженери та робітники військових заводів одержують вищу платню і забезпечуються кращим житлом, ніж інженери та робітники звичайних заводів. Багатомільйонові маси вояків, що відбули військову службу, де вони були в кращих умовах, ніж населення, не хочуть іти на роботу з низькою платнею, наприклад, у колгоспи. Вони вимагають для себе також кращих житлових умов, ніж населення, і таким чином підсилюють напруження в країні. Зброя, що її продукують військові заводи, завдяки швидкому розвиткові військової техніки швидко стає застарілою і тому постійно вимагає оновлення. Ясно, що така непродуктивна частина промисловості може існувати тільки за рахунок продуктивної і тому має межу свого об'єму. Очевидно, Совєтський Союз не досяг цієї межі, тому що кожного року його військова міць зростає. Але в усякому разі зрист військового потенціялу ССРС створює совєтському урядові і країні щораз більші труднощі.

Совєтський уряд розуміє небезпеку безмежного збільшення військового потенціялу і тому шукає засобів використати той потенціал, що його вже досяг. Найбільш ймовірна акція з боку ССРС тепер зосереджена на Середземному морі. Американські фахівці в зв'язку зі швидким зростом совєтської флоти в Середземному морі оцінюють стан американської середземноморської флоти як такої, що загубила свій домінуючий стан. Дальше збільшення совєтської флоти зробить стан американської флоти в Середземному морі критичним. Стан американської флоти в Середземному морі залежить також від політичного стану Італії, де з'явилася можливість приходу до влади комуністів. Другий чинник, що може вплинути на стан

американської флоти у східній частині Середземного моря, смерть Тіто і розпад Югославії. Внаслідок такого розпаду Совєтський Союз може одержати військову базу на Адріатичному морі. Якщо американські спеціялісти досить добре ознайомлені з військовою силою совєтської середземноморської флоти, то про совєтські морські сили, головна база яких знаходиться на півночі Атлантического океану, в Мурманську, відомості дуже обмежені. Совєтський уряд має повну можливість посилити свою флоту на Середземному морі за рахунок північно-атлантическої.

(Далі буде)

ЗАХІДНИЙ ЖУРНАЛ В ОБОРОНІ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛІЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

(УПБ, Рим) — Англомовний журнал міжнародньої католицької консервативної організації „Оборони Традиції, Родини і Власності”, що появляється вже сьомий рік щодва місяці п. з. *Crusade for a Christian Civilization* („Хрестовий похід за християнську цивілізацію”), присвятив свій перший випуск у 1977 р. (січень-лютий) Українській Католицькій Церкві і її геройчним змаганням за існування. На обкладинці журналу — кольорова ікона Вишгородської Богоматері та заголовок цього числа: „Скарби, жалоба й кров: українська трагедія, що не знає кордонів”.

Основний зміст числа складається з статті-розвідки про Українську Церкву саме під тим заголовком на 20 сторінках, вдало ілюстрованої, написаної легким репортажним стилем. Автор користувався різними джерелами, на що вказує широка бібліографія. Ось підзаголовки, що подають зміст цієї знаменитої статті: Історичне тло; Українська трагедія універсального значення; „Вступаємо в першу фазу комунізму: соціалізм”; Маріво комунізму в Західній Україні; Віра зростає в абсолютній мовчанці; Замовчування і „перешкоди” — роль Ватикану; Відновлюється переслідування; Крик лева в пустині; Рим противиться розв'язанню української католицької проблеми; Заклик до Заходу; Заклик до вільних українців.

Понад 25 ілюстрацій прикрашають це видання, між ними: ікони, пропам'ятні медальйони, храми України, історичні картини, фотографії епископів-ісповідників віри разом із односторінковим портретом Слуги Божого Андрея, знімка Блаженнішого Патріярха, як в'язня з Сибіру, та знімка з президентом організації „Оборони Традиції, Родини і Власності” — бразилійським професором Плініо Коррея де Олівею.

Пишучи про пасивність Заходу, а навіть про своєрідну „змову мовчанки” у справі Української

Софія Наумович

ПРО ОДНУ ПОЛЕМІКУ

Мабуть, пригадують собі читачі мою відповідь жидівському місячникові в Парижі „Друа де Вівр” (право на життя) за його напад на Бібліотеку С. Петлюри? Вона з'явилася була на початку 1976 р. п. н. „Як їм не соромно?” (Шл. Перемоги, 29. 2. 76) та „Жидів злостить” (Америка, 6. 1. 76). У цій статті я описала одну українсько- жидівську суперечку, яка, як це побачимо далі, дала добрий вислід. Та спершу треба нагадати про що йшлося:

„У той час, — писала я, — коли в Україні, серед найкращої частини українського й жидівського народу, тієї, що карається по сибірських катівнях, зародилася справжня приязнь і взаємопошана, тоді саме деякі жидівські еміграційні кола під'юджують своїх земляків до ненависті, виконуючи юдину роботу своїх московських наказодавців, тих самих, що жидівськими руками вбили нашого Головного Отамана. Причиною цього нечуваного у вільному світі нападу на українців стала скромна наукова установа — Бібліотека ім. С. Петлюри у Парижі.

Далі у моїй статті наведені „дипломатичні” вислови редакції жидівського журналу з кульмінаційною вимогою: змінити назив Бібліотеки, бо вона жидів „ображас”. Управа Бібліотеки С. Петлюри зареагувала на це відповідним листом до редакції „Друа де Вівр”, але, замість перепрошення, дочекалася наступної, щоправда, лагіднішої статті. І тому я далі писала в моїй цитованій статті:

„Тон Жоржа Школьника (автора другої статті) лагідніший, як його попередника. Проте й *****
Католицької Церкви, автор статті підкresлює: „Католики мають обов'язок допомагати своїм переслідуваним братам за залізною завісовою, не лише виходячи із загальнолюдської солідарності, але та-кож і насамперед маючи на увазі надприродні зв'язки віри, що нас в'яжуть”.

Цей випуск журналу заслуговує на широке розповсюдження серед українців та неукраїнців. Замовляти на адресу:

Crusade for a Christian Civilization
P. O. Box 1281
New Rochelle, N. Y. 10802
U. S. A.

він, як і вся редакція „Др. д. В.”, все ще залишається у полоні цієї „свині”, яку їм підкинула перфідна Москва! Сама своїми чорносотенцями влаштовуючи погроми жидів в Україні (на Московщині їм не вільно було поселюватися!) з гаслом: „Бий жидів, спасай Радію!”, використала революцію ... щоб навколо своїх розбещених „пролетарів” наново підбити Україну, під'юджуючи брехнею і погромами жидів, — природного союзника українського народу, — проти його молодої Держави. У цій ситуації, як це й сам п. Школьник стверджує, жиди думали, що московські большевики несуть їм „рай”. І хоч згодом Троцького та його жидів-товаришів москалі, „позбулися”, а тепер з жидів майже так само знущаються, як і з українців, деякі жиди ще вірють у московські брехні щодо України взагалі, а щодо Головного Отамана С. Петлюри зокрема”.

Я закінчила свою статтю так же гостро, як і почала:

„Не будемо їм давати аргументів про жидівських міністрів в уряді УНР, про перші конституційні права для меншин у всій Європі, про жидівські написи на державних грошах України тощо, бо „горбатого й могила не віправить”. Хай навчать їх знаходити правду такі наші жидівські приятелі, як Радигін, Шифрін, Пенсон, Сільва Зальмансон, М. Штерн, І. Кляйнер і багато інших. Натомість нам важко простити нечувану нахабність, з якою жиди хочуть диктувати українцям назив для нашої бібліотеки! Коли жиди не хочуть викликавати згірчення в інших народів до деяких своїх „прикмет”, то хай їх чимскоріше визбудуться. Бо самої інтелігенції, працьовитості і талановитості, а передусім прив'язання до традицій, які так цінімо в жидівському народі, не вистачає, щоб їх любити. Для цього треба ще дрібки делікатності...”

Від цієї полеміки проминуло більше року і в журналі „Др. д. В.” запанувала мовчанка на українські теми. Аж раптом у числі за березень 1977 р. з'явилася цілосторінкова стаття, ще й оточена червоним кольором та ще й з п'ятьма зімкками українських політ'язнів і великим

написом: „Не зважаючи на зелене світло з Гельсінок, в Україні далі залишається „червоне” для вільного пливу ідей і людей”. У тексті поміж знімками читасмо: „Недавно Комітет оборони політв'язнів у ССР пригадав справу багатьох українців — поміж ними відомих на весь світ інтелектуалів, — ув'язнених під претекстом державної безпеки, бо вони ворожко наставлені до советів... Ось деякі з цих жертв, „українських росіян” (це єдиний „ляпсус” — С. Н.), що вимагали права на вільний вислів, на зв'язок із закордоном чи практикування своєї віри. Усіх їх ув'язнили 1972 р. і вони ще досі сидять”. На знімках: І. Стасів-Калинець, В. Чорновіл, Д. Шумук, М. Плахотнюк і І. Світличний.

Вітаємо це „прозріння” у питанні: хто для жидів справжній, а хто уявний ворог? Однаке, заслугу приписуємо цим новим жидівським емігрантам, які ще в Україні зрозуміли цю очевидну істину і стали нашими союзниками у спільній боротьбі проти справжнього ворога.

Віддячуємося ім доброю згадкою про книжку їхньої і нашої землячки з Києва, пані Гольди Меїр, п. н. „Ма ві” (Мос життя) (в-о Робер Ляфон, Париж, 1977). І хоч авторка давня емігрантка, тож мусіла згадати Голову нашої Держави „не злим, тихим словом”, але цього в її книжці небагато, натомість переважають влучні й гострі закиди в бік москалів за їхнє лукавство і крутійство у міжнародній політиці з прицілом на новопосталу державу Ізраїль. Але не це нас у цей момент цікавить. Радимо тим, хто критикував „скромність” відновлення української незалежності 30-го червня 1941 р. у Львові й радив зробити це „бодай” в Оперовому театрі і „більше святочно”, — прочитати в книжці Г. Меїр, як відбулося проголошення незалежності Ізраїлю. Жиди, які мали куди краці умови, як українці, коли 1949 р. вигас англійський мандат над Палестиною, зовсім не шукали „великої залі”, але проголосили постання своєї держави у скромній бібліотечній залі Тель-Авівського музею, де присутніх було рівно 200 осіб — приблизно стільки, що й українців, — теж у бібліотечній залі Т-ва „Пресвіта” у Львові. І ніхто з жидів цього не критикував, бож важила в цих випадках не „помпа”, але сам історичний факт. Цікаво теж з цієї

книжки довідатися, що авторка, ставши міністром праці у першому уряді Ізраїлю, вела своє міністерство так ощадно, що всі його працівники від сторожа до міністра харчувалися у спільній їдалі. (А пані-міністер інколи особисто готувала знамениту „гфюльте фіш”, — чи по-нашому „рибу по-жидівськи”). І порівняймо це з нашими „бенкетами серед чуми”, на які висаджувалися наші дипломатичні місії (читай: Е. Онацький „На похилій площі) під час Визвольних Змагань! Та вони, оці бенкети, не переводяться й досі, хоч Україна все ще поневолена і нам, утікачам, просто не годилося б бути такими „гохштаплерами” (задаваками) ...

І накінець трохи „з іншої бочки”, щоб не казали, що я „вчепилася” жидів. Ось листок до редакції „Ле Монду”, який з'явився 13. 4. 77 р.; в тому щоденнику п. н. „Вічна Москва” читасмо: „Д-р Шоме нам пише з Льозанни: „Коли перед війною 1914-18 рр. можна було їздити по Європі без виказок тотожності, то царська Москва вимагала пашпорта. У „Бедекері” з того часу можна було вчитати: „У кожному (московському) місті слід показати поліції пашпорт. Мито суворе: ніяких книжок з історії чи політики. Якщо забагато книжок, їх висилають до цензури. Не вживати західніх газет для опакування речей. Коли залишаєш Москву, треба мати виїзну візу, яку не легко і не скоро можна дістати. Окрім труднощі мають „жиди при в'їзді до Московщини: „Охрана” береже імперію від будь-якої ідеологічної зарази”. Висновок: „Народи завжди залишаються незмінними!” ...

РОНАЛД РІГЕН КРИТИКУЄ ПОЛІТИКУ ПРЕЗ. КАРТЕРА щодо ЛЮДСЬКИХ ПРАВ

9-го червня Роналд Ріген, колишній республіканський губернатор Каліфорнії й один із кандидатів на пост президента під час минулорічних правиборів, заявив на полуденку Асоціації для справ закордонної політики, що президент Джіммі Картер у своїх виступах в обороні людських прав надто часто критикує приязні до ЗСА країни, наприклад, Чіле, Аргентину, Бразилію тощо, замість звертати увагу на постійне поширення впливів Сovетського Союзу.

Ріген признає, що деякі приязні до ЗСА держави „до якоїсь міри” порушують права своїх громадян, але твердив, що ті держави не становлять загрози

для інших країн, а натомість Советський Союз, який є найбільшим порушником людських прав, постійно скріплює свої впливи в різних частинах світу, наприклад, у Північній Африці, використовуючи для того кубинські військові частини.

Рональд Ріген твердив, що в час, коли впливи Західу слабнуть, а Советського Союзу зростають. Уряд ЗСА повинен звертати більшу увагу на безпеку збору комуністичного бльоку, замість постійно критикувати приязні держави за „деякі випадки порушення людських прав”.

ХРОНІКА ОПОРУ

Советська газета „Вісті з України”, яка розповідається серед закордонних українців, 31 березня виступила з наклепами на українського советського політичного в'язня Валентина Мороза. Вона передрукувала статтю з „Прикарпатської Правди” з 6 березня, в якій розповідається ось що:

В Калуші живе і працює колишній упівець-оунівець Степан Мельник. Після відbutтя ув'язнення він „рішуче засудив свою минулу, глибоко розклався... У нього виникло бажання допомогти розібратися в таких же помилках колишнім своїм співучасникам, які ще відбувають покарання... І він на запрошення адміністрації виправно-трудової колонії поїхав туди, щоб зустрітися з колишніми своїми співучасниками”.

В цій виправно-трудовій колонії В. Мороз походить себе як отаман, як диктатор. Всі для нього — чернь, яка повинна виконувати його волю. І цю „чернь” він глибоко зневажає. Він не визнає навіть окадної думки своїх же спільніків. Вимагає, щоб було тільки так, як він скаже. Твердить, що має „повноваження від бога” і схиляє інших виконувати за нього роботу, але щоб заробіток ішов на нього, Морозів рахунок... Вважають його просто авантюристом... (С. Мельник) читав про це в листі одного з Морозових спільніків”.

Далі в статті йдуть посилення на листи Данила Шумука, „який разом з Морозом відбуває покарання приблизно за однакові злочини”.

В „листі” Шумука до свого племінника Івана Шумука в Канаді сказано:

„...того, що там у широкому світі величають першим серед перших, найкращим серед найкращих, то тут у нас він стоїть третім від заднього краю. Я глибоко переконаний у тому, що коли б усі заочні поклонники у скрутних умовах життя мешкали з ним в одній кімнаті, то вони перші заплювали б його і відвернулися від нього назавжди. Все лихо в тому, що він, мабуть, з самого малечку страждає нарцисизмом, і ця патологія самозакоханості, зміцнена незаслуженою славою, поглибила патологію супергоцентризму (...).”

В цьому ж „листі” Мороза названо маніяком, духовним виродком, який „зажди готов по трупах

своїх соратників іти до безроздельної солодкої йому влади”.

У цьому ж листі Шумук звертається і до своєї двоюрідної сестри Лідії Домазар, яка проживає в Торонто, знову називаючи Мороза „жалюгідним маніяком”, радить закордонним українцям махнути рукою на Мороза, менше про нього згадувати, „а то все якось виходить навпаки: того, що там у вас найбільше славлять, то у тому колі, де він перебуває, мають за ніщо і ті, які до цього часу, не знаючи особисто, найбільше його прославляли”.

Так виглядають тепер в Советському Союзі ленінські норми і соціалістична законність.

(„Нотатник”)

КРЕМЛЬ І МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ

„Необмеженість тактичного діапазону советської зовнішньої політики, її цілковитий імунітет від морально-етичних норм, її утилітаризм у підході до міжнародного права, її свобода в інтерпретації прийнятих на себе зобов'язань — роблять советський уряд в міжнародних договорах небезпечним партнером. Свої права, що випливають з договорів та угод, советське керівництво розглядає, як права безумовні, а зобов'язання, що випливають з них, як зобов'язання умовні. Тому безпека вільного світу, заснована не на його власній силі, а на договорі з Кремлем, буде дійсна доти, поки Совети не вичерпають своїх договірних прав та зв'язаніх з ними вигід і не відчувають себе досить сильними, щоб безкарно розірвати їх.

Напередодні війни, під час війни і зразу ж після війни СССР уклав 25 міжнародних договорів та угод про ненапад, дружбу і невтручання у внутрішні справи інших держав. Які ж були наслідки? 24 з цих договорів розірвав СССР і тільки один з договорів розірвав його партнер. Цим партнером був Гітлер...

...В еру Брежнєва СССР злагав свою міжнародну практику унікальним „винаходом”: він підписує міжнародні угоди, про які не тільки він, але і його партнери знають заздалегідь, що їх ніколи не додержуватиметься советське керівництво. Найновіший класичний приклад: Гельсінки. Звідси не можна, звичайно, робити той висновок, що з Кремлем взагалі немає сенсу укладати договори. Суть в чомусь іншому. Треба, нарешті, зрозуміти після тяжкого досвіду історії від Ялти до Гельсінкі, що Кремль — не звичайна договірна сторона. В ньому викликає повагу лише сила, що переважає його власну силу. Йому імпонують лише державні діячі, здатні використати цю перевагу. Тим то договори й угоди з Кремлем тільки тоді мають сенс, коли ви спроможні гарантувати їх обопільне додержування”...

А. Авторханов

(„Гльобальна стратегія Кремлю”)

60-РІЧЧЯ ВИСЕLENНЯ КАВКАЗЬКИХ НАРОДІВ

ДЕПОРТАЦІЯ ЧЕЧЕНЦІВ І ІНГУШІВ

У самвидавному журналі „Двадцятий Век”, передрукованому недавно в Лондоні, відомий російський дисидент Рой Медведев пише:

„... Найтяжчим злочином Сталіна в роках війни було виселення зі своїх корінних територій багатьох малих народностей, що внесли свій вклад у спільну справу перемоги над ворогом, а замість цього були відправлені ешелонами на схід у пустельні райони, де до 40 відсотків інгушів, кримських татар, калмиків, німців Надволжя та інших вигинули з голоду, холоду та пошестей.

Один із моїх друзів, відпочиваючи в серпні 1949 р. в санаторії „Армхі” в горах Чечено-Інгушетії, звернув увагу на схилі Столової гори на безлюдний аул. За кілька днів, познайомившись з полковником міліції із Свердловська, який відпочивав у цьому ж санаторії, мій друг вислухав його і записав таку одверту розповідь:

„Нас зібрали в кабінеті Берії наприкінці липня 1943 року. Підкresливши абсолютну секретність наради, нам розповіли про підготовлювану операцію і зформулювали конкретні завдання. Кожний із нас в уніформі армійського командира повинен був разом з військовою частиною розташуватися поблизу заздалегідь визначеного аула. Ми повинні були встановити приязні відносини з мешканцями аула, виявляючи підкresлену повагу до їхніх обичаїв, способу життя, статі, коротко кажучи, їхніми „кунаками” і дати можливість звінкнути до стаціонованих біля них червоноармійців.

Хоч чеченці в більшості добре розуміли російськи, нам викладали на курсах основи їхньої мови і розповіли про всі їхні звичаї, звички, життя. Всі вони були мусулмани, у них збереглося многоженство, і тому жінки були неактивною масою.

За півроку, що їх ми, офіцери, мали прожити серед автохтонів, ми повинні були їх добре вивчити і потай від них укласти точні породинні списки, вияснивши, де перебувають відсутні члени родини і підготовити урочисте святкування чергового дня Червоної Армії. Ми казали, що в цей день відзначатимуть великі за-

слуги чеченського народу в боротьбі з німецькими загарбниками, роздаватимуть нагороди і грамоти Верховного Командування.

Виконуючи це завдання, ми прожили в аулах — а я якраз у тому, який ми з вами бачимо звідси, підготовили урочистість і в день Червоної Армії о 8-ій годині ранку скликали урочисті збори. Обрали президію, до якої увійшли, нічого не підозрюючи, голови місцевих рад, начальники районних відділів НКВД і вся місцева знать, обрали до почесної президії все Політбюро на чолі з товарищем Сталіним. Головував на зборах представник армії, тобто я. Приступили до промов, нагород, до виступів учасників війни. На зборах були тільки чеченці-чоловіки, бож справа відбувалася в мусульманській Чечні.

Точно о 10-ій годині я підвівся, видобув із бічної кишень кітеля запечатану коверту, зламав печатку і, заявивши, що прочитаю Указ Президії Верховного Совету ССР, прочитав його приголомшеним зборам. В Указі говорилось, що чеченці та інгуші зрадили під час війни Батьківщину, допомагали фашистам, а тому підлягають виселенню.

— Спротив і спроба втекти марна річ, — додав я, — клюб оточено. — І, звернувшись до начальника відділу НКВД та його заступника, що сиділи поруч мене, наказав: „Іменем Партиї! Зброю на стіл!”

На залі зчинилася неймовірна метушня. Люди кинулися до дверей, до вікон, але натрапили на виставлені вперед автомати і кулемети. За час урочистих зборів військова частина оточила клюб кількома рядами. І уявіть собі, — продовжував самовдоволений полковник, — ніякого спротиву ми не зустріли, хоч усі присутні, убрани по-святковому, мали при собі кінджали. Ми дуже легко обеззбріли всіх і невеликими групами, під посиленою вартою, повели на найближчу залізничну станцію в Дзауджікау, де вже були приготовлені ешелони вантажних вагонів.

А в той час, як ми давали лад з чоловіками, інші люди брали і вели залишених без проводу жінок і дітей. Їх також вантажили, але не на тій же, що чоловіків станції, у телячі вагони

і відправляли ешелон за ешелоном — у Казахстан. Деякі жінки вчинили спротив. Вони не давали до себе доторкуватись. Одна метнула кинжал. Ми дуже легко обезбройли всіх. Після того, як повели людей, зібрали і погнали заздалегідь переписану худобу. Всією операцією на Кавказі керував Берія".

ПОСИЛКИ З-ЗА КОРДОНУ

Советська преса вже другу довгу статтю присвячує нападам на відомого українського письменника і довголітнього в'язня концтаборів Бориса Антоненка-Давидовича та літературознавця М. Коцюбинську за одержування посилок із-за кордону. При тому інспірується листи до редакцій читачів, які „обурюються жебрацтвом" цих осіб, що, мовляв, не гребують дарунками, надсиляними з капіталістичного світу. Запопадливі советські кореспонденти „пришили" до цієї справи навіть сина Антоненка-Давидовича, якого ці посилки „морально розбещують".

Десятки тисяч советських громадян одержують посилки від своїх родичів та приятелів з Америки, Західної Німеччини, Бельгії, Франції, Канади... Ale за об'єкт нападів вибрано тільки письменника Антоненка-Давидовича, рукописи якого советські редакції не приймають до друку, і позбавлену праці Коцюбинську, яка відважилася поставити свій підпис під протестаційним листом у справі арештованих членів Групи захисту громадянських прав людини.

Така, м'яко кажучи, необ'єктивність у відношенні до цих двох осіб і десятків тисяч одержувачів посилок викликає питання: чому така несправедливість? Відповідь на це питання зовсім проста: Москва потребує твердої валюти, яка в формі десятків тисяч доларів напливає як мито за посилки із західних країн, і ніби дивиться крізь пальці на „контакти" своїх громадян із „капіталістичними запроданцями". А подруге — з поміччю посилок КГБ „тримає в кишені" всіх своїх громадян, що їх одержують. Напевно прізвище, число посилок та їх вміст і основні дані про кожну особу-одержувача посилок старанно втягається на картотеку. Ці люди фактично стають закладниками КГБ, який при потребі завжди може знайти зачіпку, щоб їх репресувати.

Не є секретом, що люблячі батьки повисилали своїм дітям вже не по одному автові, купили для них „кооперативні квартири", оплачують місця на найкращих курортах... Все це, безперечно, викликає заздрість сусідів і навіть ненависть до тих, хто користується з доброго серця своїх батьків.

Сказане вище, очевидна річ, не стосується до наших земляків на Україні, які живуть у крайній нужді внаслідок хвороб, до пенсіонерів, які не можуть звести кінці з кінцями.

В кожному разі, перше, як висилати посилку в царство диявола, треба двічі подумати.

В. С-ко

ДЕСЯТИРІЧНА ПРАЦЯ ХОРУ „ГОМІН"

13-го лютого ц. р. у залі Українсько-Американського Клубу в Картереті, Н. Дж., відбулися ліквідаційні збори хору ООЧСУ „Гомін".

Збори відкрив голова Ярослав Зубенко, фінансовий звіт склав Василь Хомут, секретарював Василь Матлага.

Після закінчення Другої світової війни багатьом людям доля судила осісти в Америці. З природи співучі українці принесли зі собою на чужину любов до рідної пісні.

Для праці на громадській ниві потрібні й фольклорні ансамблі. З цих міркувань постас в Байоні, Н. Дж., 1955 р. чоловічий хор при Відділі ООЧСУ під проводом диригента проф. Миколи Кормелюка. Тому, що в Байоні не було досить співаків, хор отримав доповнення від сусідніх Відділів ООЧСУ, а саме з Картерету, Перт Амбою і Нью-Бронсвіку. Хор мав 40 співаків.

Почалася праця над вивченням хорового репертуару. Проби відбувалися три рази на тиждень.

Музичний супровід хору перебрав студент Любомир Кормелюк. Управа хору подбала про національні строї. Хористи визначалися дружністю, точністю, співвідповідальністю. Наснагу для своєї праці черпали вони з жахливого стану на рідних землях під червоним окупантом.

Після наполегливої праці хор був готовий до виступів, які почалися з місцевостей, звідки походили хористи. Виступали в багатьох місцевостях стейту Нью-Джерзі, на Оселі СУМА в Еленвіллі, у Нью-Йорку на національних імпрезах. Хор звертав увагу й на матеріальну сторінку, і в тій цілі влаштовували забави з танцями.

Після покриття всіх видатків, зв'язаних з існуванням хору понад 10 років, диригент, управа й співаки на ліквідаційних зборах одноголосно вирішили передати касову решту 400 доларів на Фонд Оборони України.

Ми горді, що хор „Гомін" провів велику національно-громадську роботу. Хор напевно продовжує би свою корисну працю для української справи, якби наш невисипущий диригент не вступив до праці у Конгресовій бібліотеці в Вашингтоні, де він далі бере активну участь в українському громадському житті.

Василь Матлага

УКРАЇНА БОРЄТЬСЯ!

— ЧИ ВИ СКЛАЛИ ВАШУ ПОЖЕРТВУ
НА ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ?

В. Д.

В КРАЇНІ БУРІВ І БАНТУ

Понад триста років тому в порослих буйною зеленню південно-африканських степах появилися нащадки сучасних голляндців. Їхали вони в критих фургонах, а в руках тримали біблії і мушкети. Тубільні племена задовго перед тим значною мірою винищили в кривавих війнах одне одного або відступили в джунглі, на північ під охорону сильніших племен.

Працьовиті предки голляндців (по-голляндськи слово „бури” означає селян) зайнялися скотарством та сільським господарством, і незабаром ця велика пустельна країна вкрилася буйними садами і широкими нивами пшениці та сої. Найчисленнішим тубільним племенем залишилось банту.

З огляду на велике стратегічне значення цієї країни — головний корабельний шлях з Азії довкола Африки — а також з відкриттям багатьох покладів золота (його світовий видобуток стойть тепер на другому місці), мангану, міді, урану, алмазів і інших цінних копалин Великобританія вирішила заволодіти цими просторами, внаслідок чого розгорілася в 1899-1900 англо-бурська війна. Перемогу в цій війні здобула Англія. Проте, правлячою верхівкою залишились бури-африканці із своєю мовою, що являє собою мішанину голляндсько-англійської мови.

Із загального числа населення Південно-Африканської Республіки чорні становлять 18 мільйонів, а європейці лише 4.3. Крім того мешкає тут 2.4 мільйона расово мішаного населення — індусів та ін.

Державним устроєм у Південно-Африканській Республіці і досі залишається архаїчна система так званого „апертайду” — соціального і політичного відокремлення білих і чорних. Чорні в цій країні — громадяни другої категорії, які не мають права одружуватися і мешкати разом з білими. Фактично білі тримають у своїх руках всю економіку, політичну і військову силу. Щоправда, під тиском визвольно-політичних рухів білі змушені йти на деякі поступки, і тепер чорних можна бачити у банках на посадах клерків, власниками крамниць, студентами...

Кризової точки дійшли міжрасові тертя на передмісті Йоганнесбургу, де в зударах з поліцією згинуло 350 чорних.

Серед білих в Півд.-Африканській Республіці існує кілька партій — від крайньо-консервативної, яка виступає проти будь-яких поступок чорним, і до ліберальної, яка слушно вимагає для них рівноправності. Чорні мають також свої партії, а останнім часом розвиває щораз більшу діяльність комуністична партія, яка своєю ціллю ставить комунізацію Півд.-Африканської республіки. Прихід комуністів до влади цілковито захистав би світовий міжнародній баланс і приніс би Москві незчисленні вигоди. Тоді Африка була б цілком оточена комуністами, бо долю Родезії, де ще панують білі, можна було б уже вважати припечатаною.

Внутрішню ситуацію в Півд.-Африканській Республіці погіршують ще антагонізми між африканосами і англійцями, які претендують на провідну роль. В розмові з американським кореспондентом один африканос заявив: „Якщо чорні опанують країну, то ми не залишимо в ній каменя на камені і будемо битися до останнього вояка.” Сили противних сторін виразно нерівні: проти 2.5 мільйона білих, хоч із добре озброєні і вишколеною армією, стойть увесь „чорний континент” і західноєвропейська дипломатія.

Долю Південно-Африканського Союзу фактично вирішує залишою волі прем'єр Фостер, який не хоче йти ні на які кардинальні поступки. Він вважає що Південно-Африканська Республіка, на відміну від усіх інших африканських країн, ніколи не була колонією, розвинула її економіку до найвищого рівня і осягнула свою незалежність і самостійність кров'ю своїх синів. До того ж куди емігрувати бурам-африканосам і білим?

Під час англо-бурської війни в 1900 році симпатії цивілізованого світу були по стороні не всемогутньої Англії, а слабо озброєних селян-бурів. І в Росії ліберально настроєні студенти співали тоді популярну пісеньку:

Мама, купи ти мне пушку и барабан
Я пойду к бурам бить англичан.

Часи змінились. Залишилась едина колоніяльна країна — ССР, яка під ширмою „визволення” поневоленого народу хоче вигнати білих з їхніх прадідівських земель і обернути Півд.-Африканську Республіку на ще одного свого сателіта.

ПОРАДИ ЕКОНОМІСТА

(Казочка для дорослих дітей)

Жив та був собі фармер, який плекав гусей. Двійко гусей він поніс на базар до міста, продав фабричному робітникові і за ці гроші купив дві пари штанів. Отже, мав фармер дві пари штанів, а фабричний робітник двоє гусей.

Дослідуючи цю трансакцію, економіст скав фармерові, що він міг би мати більше грошей за своїх гусей, якби плекав їх менше. Економіст сказав також робітникові, що він мусить працювати менше годин і діставати вищу платню за свою працю. Це, мовляв, підвищить ціну на штани, і він матиме більше грошей.

Отже, фармер послужався економіста і виніс на базар лише одну гуску. За неї він одержав стільки грошей, скільки одержав був за дві. Він дуже зрадів. „Оце так життя!” — сказав до себе і з радості заплескав у долоні. Та коли він хотів купити штани, то довідався, що вони коштують удвоє дорожче, як ті, що купив у фабричного робітника. І так придбав він лише одну пару штанів.

Тепер фармер мав одну пару штанів, а робітник одну гуску.

Якби вони не послухались економіста, то мали б — робітник дві гуски, а фармер дві пари штанів.

Це, дітки, називається вищий життєвий стандарт!

(Месон)

ГРОШІ ПАХНУТЬ...

Юрій Косач це заперечус, але сморід советських рублів далеко відгонить від його чергової писанини, надрукованої в київській „Літературній Україні”.

Колишній письменник, він досконало опанував советський стиль і його лексику. Щоб не забирати багато місця на переказ його довжелезної статті п. з. „Голі королі відщепенців”, надрукованої в „Літературній Україні” з 24 травня, наводимо з неї лише один характеристичний уривок, присвячений недавно прибулим на Захід дисидентам:

„... Варто послухати їхні виступи або глянути на „продукцію” так званих письменників — усіляких максимових, солженіциних, буковських, щоб ствердити повну творчу немічність, пройдисвітське графоманство, разюче неуцтво, дилетантизм і порожнечу. Їх надихає безсила лють і злоба проти власного народу й батьківщини за непризнаці, нічим не обґрунтовані амбіції невдах і нездар.... Ними (їхніми творами) захлинаються задублі іхтіозаври з монархістсько-денікінських викопалиськ, власовські покидьки, націоналістично-фашистська і сіоністська спілка взаємної поруки...”

Советські журнали „Жовтень” і „Вітчизна”, що їх читати можна лише з журналістичного обов’язку, напхані бездарною соцреалістичною писаниною, пропонує Косач як зразки високої літературної творчості.

ПОДЯКА ЧЕКІСТА

Владимир Беляєв, автор численних „антибандерівських” памфлетів, поборювач УКЦеркви, оплюгавлювач Блаженнішого Кардинала Сліпого, засланий з Кам’янця Подільського до Львова по закінченні Другої світової війни, в листі до „Літературної України” дякує своїм приятелям-чекістам, які привітали його з нагоди нагородження його ордером Трудового Червоного Пралора.

Так Москва відзначає своїх вірних лакуз бляшанками за їхню вірну службу.

ПРИГАДАЛИ КИРИЛА І МЕТОДІЯ

Як подає РАТАУ, 23 травня генеральний консул Болгарії вручив орден... Кирила і Методія групі українських діячів науки і культури. Серед нагороджених — доктор історичних наук А. Мартиненко, науковий співробітник Інституту літератури В. Захаржевська, старший науковий співробітник Інституту мистецтвознавства Н. Шумада, поети Воронько, Д. Павличко, композитор Філіпенко(!)

Очевидно, в комуністичній Болгарії зі св. св. просвітителів Кирила і Методія вже подбали зробити „попередників” Маркса і Леніна.

БАЙКА ПРО СОВЄТСЬКОГО ЛИСА І КАПІТАЛІСТИЧНИХ КУРЕЙ

(Фейлетон)

Московсько-большевицький лис уже близько шести десятків років у своєму царстві шерстяний і пернатий братії не дає спокою ні вдень, ні вночі. Усіх, хто трапляється йому на дорозі, давить, гризе, розриває, пожирає з кістками, шерстю й пір’ям. Тому то бояться цього хижого лиса гірше як смерті. А коли хтось відважиться піднести

голос протесту, того лисище зразу хапає і скручує йому шию.

Кровожадний лисюга не вдовольняється жертвами, що живуть у його царстві-государстві. Він постійно гострить свої зуби й кігти, полюючи по всьому світі за капіталістичними курми, качками, гусями та індиками. Усі ці створіння, щоб далися підійти до них близенько, він запевнює, що притупив свої кігти й зуби, пропонує коекзистенцію, культобмін і торгівлю. При тому не минає найменшої нагоди, щоб дістати у них кредити. А вони, заворожені лисячою облесливістю, з думкою, що лис уже зеволюціонізувався на зайчика, навипередки обдаровують його яечками.

Лис з охотою підбирає яечка і ще завзятіше напастиє шерстяних і пернатих. Демократично-ліберальні кури, качки, гуси й індикі не хочуть цього бачити, а коли щось побачать, то, заворожені детантом, заривають свої голови в пісок, мовляв, хай дістеться воля Божа.

Аж нараз здоровенний півень, вискочив на міжнародній пліт і на ввесь голос закукурікав:

— Ку-ку-рі-кууу!!! Досить уже напаствути слабші створіння! Кожне з них має право на життя під сонцем!...

А щоб лис не подумав, що про нього мова, півень накинувся на тхорика та іжачка і загрозив -нуже́н ииижеве́е икинці́гоў یкнэ́т юо́тгоф ў́д їм, що коли не перестануть переслідувати слабші від них соторіння, то він накаже всім своїм куррам, щоб не продавали їм яечок. Але хитрий лис зрозумів, про кого кукурікає півень, показав йому зуби, і півень своє кукурікання негайно „відкликав”. А лис і далі полює по цілому світі.

Панько Незабудъко

ГЕНІЯЛЬНИЙ ВИНАХІД—ВІДБИТКИ ПАЛЬЦІВ

Д-р Генрі Фолдс сто років тому, блукаючи в Японії берегом моря, зробив винахід, що пізніше став головною зброєю в боротьбі з злочинністю. Він знайшов у піску старовинні горщики, на яких завважив відбитки пальців давно померлих гончарів. Два роки д-р Фолдс досліджував ці відбитки, і прийшов до висновку, що вони залишилися незмінними на протязі всього життя майстрів, які робили ці горщики.

Таким чином Генрі Фолдс поклав основу під нову науку — дактилоскопію, що з помічкою відбитків пальців ідентифікує злочинців. Хоч ще далеко не існує ліній на пальцях людей, він перший описав це в своїй праці.

Після смерті Фолдса в 1930 р. Едгар Гувер, ди-

ректор ЕФБАЙ, запровадив дактилоскопію в широких маштабах для виявлення злочинців. Д-р Фолдс інаприкінці 1870-их років практично доказав правильність своєї теорії. В одному випадку злодій переліз через пофарбовану білою фарбою стіну. Запідозрену особу заарештували, але д-р Фолдс знайшов, що відбитки пальців на стіні їй не належать. Незабаром на підставі цих відбитків виявлено дійсного злочинця.

Дактилоскопію широко вживають у деяких державах також при видачі пашпортів та інших документів.

НАЙБІЛЬША НЕБЕЗПЕКА — ДИМ

Сімдесят вісім відсотків фатальних жертв у мешканцевих домах під час пожеж, які звичайно вибувають між північчю і 6-ю годиною ранку, спричиняє отруйний дим.

Дим — не полум'я — убивця число один під час пожеж, твердять спеціалісти. Внаслідок цього отруйного диму люди втрачають свідомість після двох-трьох вдихань і вмирають за кілька хвилин.

Отруйність диму побільшує нові синтетичні матеріали, уживані при будові домів. Більшість жертв пожеж задихаються перші, як досягне їх полум'я.

Скільки мешканець Москви і мешканець Вашингтону мусять працювати, щоб заплатити за товари і обслугу

	Вашингтон	Москва
Морожені кури 1 ф.	12 хв.	98 хв.
Яловичина 1 ф.	15 хв.	84 хв.
Цукор білий 1 ф.	4 хв.	29 хв.
Риба морожена 1 ф.	20 хв.	40 хв.
Маргарина 1 ф.	13 хв.	29 хв.
Яблука печені 1 ф.	11 хв.	23 хв.
Найлонові панчохи	25 год.	106 год.
Чоловічий костюм	16 хв.	144 хв.
Туалетне мило, бруск	5 хв.	72 хв.
Губна помада	31 хв.	469 хв.
Сигарети 20 шт.	10 хв.	23 хв.
Холодильник	47 год.	168 год.
Пральна машина	52 год.	432 год.
Кольорове ТВ 19 цалів	86 год.	780 год.
Жарівка 100 ватт	8 хв.	30 хв.
Оплата за мешкання, неумебльоване, 540 кв. футів, місячно	46 год.	10 год.
Газ, місячно	7 год.	1 год.
Телефон, місячно	3 год.	3 год.
Пошта, перша кляса	2 хв.	3 хв.

ПЕРВІСНИЙ ПРОЕКТ БІЛОГО ДОМУ

Білий Дім у Вашингтоні, офіційна резиденція Президента З'єднаних Стейтів Америки, не є американською будівлею.

У 1792 році, коли Вашингтон пляновано, Уряд

ЧЕРЕЗ ОЩАДНІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА!
УКРАЇНСЬКА ЩАДНИЧО-ПОЗИЧКОВА СПІЛКА
"ПЕВНІСТЬ" У ЧІКАГО

платити найвищу дивіденду від ощадностей, а саме:

- $5\frac{1}{4}\%$ від біжучих щадничих контролів,
- $6\frac{1}{4}\%, 6\frac{1}{2}\%, 6\frac{3}{4}\%, 7\%, 7\frac{1}{4}\%$ та $7\frac{3}{4}\%$ від СЕРТИФІКАТІВ,

залежно від суми та часу, на який вкладається.

Передчасний вибір, чи ліквідація Сертифікату підлягає відповідним обтягненням.

- Кожне ЩАДНИЧЕ КОНТО є забезпечене ФЕДЕРАЛЬНОЮ УРЯДОВОЮ АГЕНЦІЄЮ ФСПІК — до суми 40.000 доларів.
- Бажаєте купити дім, господарство (фарму), чи площу, зверніться до СПІЛКИ за позикою (мортгеджом), яку одержите на дуже догідних умовах!
КОРИСТАЙТЕ З УСЛУГ, ЯКІ ДАЄ СПІЛКА „ПЕВНІСТЬ”:
 - ОСОБИСТІ ЧЕКИ (ЧЕКОВІ КОНТА) т. зв. „НОВ АКОУНТС”.
 - ПЕНСІЙНІ КОНТА — IRA та KIO — на яких зложені гроші відтягаються від прибуткового податку.
 - ЩАДНИЧІ КОНТА „РІЗДВЯНИЙ КЛЮБ” вже від 1.00 дол.
 - ВОГНЕТРИВАЛІ ДЕПОЗИТОВІ СКРИНЬКИ.
 - ГРОШЕВІ ПЕРЕКАЗИ — ПОДОРОЖНІ ЧЕКИ.
 - ПЛАЧЕННЯ МІСЬКИХ РАХУНКІВ за воду, газ, електрику та телефон.
 - БЕЗПЛАТНЕ НОТАРІЯЛЬНЕ ЗАВІРЕННЯ ДОКУМЕНТІВ.

За ІНФОРМАЦІЯМИ та ПОРАДАМИ у всіх ФІНАНСОВИХ СПРАВАХ просимо звертатися особисто, або телефонічно з довір'ям!

Години праці:

Понеділок: 9 — 3 по пол.
Вівторок: 9 — 3 та 6 — 8 веч.

Середа: закрито

Четвер: 9 — 3 по пол.
П'ятниця: 11 — 8 веч.

Субота: 9 — 1 опівдні

tel. (312) 772-4500

932-936 N. WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILL. 60622

SECURITY SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

СТЕЙТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

**“БУДУЧНІСТЬ”
У ДЕТРОІТІ**

СЛУЖИТЬ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ ДЕШЕВИМ І ВИГІДНИМ КРЕДИТОМ. НИЗЬКОВІДСОТКОВІ ПОЗИКИ НА АВТА, ДОМИ, НАПРАВУ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІЇ, ШПІТАЛЬНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИЧКИ (КРІМ МОРТГЕДЖОВИХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ДО 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧКОДАВЦЯ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ $5\frac{1}{4}\%$ ДИВІДЕНДИ.

Вкладчики мають безкоштовне життєве забезпечення до висоти 2,000 дол.

Ощадності забезпечені до всякої висоти.

FUTURE CREDIT UNION OF DETROIT

4641 Martin Ave. 3011 Caniff
Detroit, Mi. 48210 Hamtramck, Mi. 48212

Tel.: 843-5411

**ФЕДЕРАЛЬНА
КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА СУМА
В ЙОНКЕРСІ, Н. І.**

ВИДАЄ ПОЗИКИ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ, СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ ЧЕКАМИ, УДІЛЯЄ НАЙДЕШЕВІШІЙ КРЕДИТ НА АВТА, МОРТГЕДЖІ.

ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки, вакації, весілля та інші цілі.
СПЕЦІАЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
Майно кожного вкладчика чи позичкодавця забезпечене.

Приймає ощадності і платить $5\frac{1}{4}\%$ дивіденди.

Безплатне забезпечення ощадностей.

Безплатне життєве забезпечення

до 2.000 дол.

Адреса:
SUMA (YONKERS)
FEDERAL CREDIT UNION

301 Palisade Ave. Yonkers, N. Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

ЗСА запропонував нагороду в сумі 500 доларів або золоту медалю за найкращий проект помешкання для Президента. Цю нагороду одержав Джеймс Гобан з Чарлстону, Південна Каролайна, уродженець Ірландії. Білій Дім збудований за проектом Гобана, став символом З'єднаних Статтів.

Але оригінальний Білій Дім знаходиться не в Америці, а в Ірландії. На вулиці Кілкер в Дубліні стоїть герцогський палац, званий Леінстер Гавз. Джеймс Гобан, молодий дублінський архітект, скопіював проект Леінстер Гавз — і виграв американську нагороду. Пізніше він признався, що оригінальним Білим Домом є ірландський палац.

МІСТЕРИ ПРИРОДИ

Наука йде вперед неймовірно широкими кроками, і перед нею розкриваються щораз ширші перспективи. Попереду винаходи, які кардинально змінять життя людства. Д-р Рольф Сінклер, директор програми Національної Наукової Фундації, вирізняє такі містерії, що їх розкриття розпочне нову еру в існуванні людини:

Пістряк — що спричиняє цю смертельну недугу. Чому раптом окремі клітини організму „божеволіють”, поширяються і вбивають людину? Як пістряк можна буде виліковувати?

Старіння. Які причини визначають вік здорової людини? Чи протяжність життя людини залежить від числа ударів її серця? Наприклад, серце миші б'ється дуже швидко, і вона живе короткий час, а серце слона б'ється дуже повільно, і він живе довгий час. Чи це є закон природи, чи випадковість?

Мозок. Як він функціонує? Що таке пам'ять? Чому ми довго пам'ятаемо про певні події і дуже скоро забуваємо про інші події?

Коти і багато інших тварин наділені здібністю непомильно орієнтуватися в просторі. Якщо людина набуде цю здібність, її непотрібні будуть наявітайні інструменти і складна апаратура на літаках.

Гадюки відчувають магнетичні поля і інфрачорове проміння. Якщо наука розкриє цей секрет, проблема сліпоти буде успішно розв'язана.

Як з поодинокої заплідненої клітини розвиваються ніс, очі, руки, ноги і інші частини людського організму? Якщо наука розкриє цю містерію, медицина матиме широкі можливості лікувати різні недуги.

„БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВІЙСЬКА” В ТЕКСАСІ

Подорожні, спостерігаючи „бої” поміж советськими танками і піхотою на рівнині Тексасу, можуть думати, що вже почалася Третя світова війна. Але це — звичайне видовище — маневри, в яких „противником” є убрани в советські уніформи американські вояки, а збросю советської системи танки та гармати.

У цих військових вправах, заявив кореспондентам офіцер розвідки майор Джордж Белц з форту

Гудс, „противники” стараються осiąгнути максимальний реалізм у своїх діях. Ціллю цих вправ дати можливість воякам уявити справжню бойову ситуацію в конfrontації з советськими військами.

Члени військових відділів, зформовані сім місяців тому, стають спеціалістами-навчачими советської зброї і тактики. Одночасно вони знайомляться із збросю і тактикою советських держав-сателітів. Вояки, які беруть участь в „боях” з большевицькими військами, носять на руках спеціальні опаски.

Зразки советської зброї збирається з усіх частин світу з різних джерел, про які Джордж Белц відмовився говорити кореспондентам.

***** ТРОХИ ГУМОРУ

Школляр розповідає своєму батькові про останню лекцію в недільній школі: Мойсей перейшов зі своїм народом через Червоне море.

„Мойсей, — сказав школляр, — наказав своїм інженерам побудувати через море понтони і люди по них перейшли на другий бік. Розіділі літаки через радіо повідомили Мойсея, що єгиптяни вже наближаються. Тоді Мойсей наказав своїм саперам потопити понтони. Вони так і зробили. І всі жили були врятовані”.

„Чи ти певний, що ваш учитель саме так вам розповідав? — запитав батько.

„Не зовсім, — признався хлопець. — Але так, як він сказав, то ти б не повірив”.

**

На конференції в справах роззброєння у Женеві американський делегат, простягнувшись ноги під столом, ненаrocом торкнувся ноги советської перекладачки, яка сиділа навпроти нього. Він усміхнувся і попросив вибачення. Перекладачка не усміхнулася і нічого не відповіла. Вона нахилилась до комуністичного дипломата, що сидів по сусіству з нею, і щось у нього спітала. Дипломат нахилився до свого зверхника і щось йому шепнув на вухо. Зверхник встав із-за стола, вийшов до сусідньої кімнати і звернувся по телефону до Москви. Засідання припинилось. За дві з половиною години старший делегат повернувся, щось шепнув до свого асистента, а той щось шепнув до перекладачки, яка, вислухавши його, подивилась через стіл на американського делегата і сказала: „Нічого, прошу”.

“VISNYK” — “THE HERALD”
Published by Organization for Defence of Four Freedoms for Ukraine, Inc.
Monthly except July and August, when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.
Board of Editors
Addres: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10008.